

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 1821

ΕΝ ΤΗ ΝΗΣΩ ΚΥΠΡΩ ΤΡΑΓΙΚΩΝ ΣΚΗΝΩΝ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΚΗΠΙΑΔΟΥ

Δικηγόρου

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΠΗΥΞΗΜΕΝΗ

« Ἀγγίως ἢ δόξα τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων. »

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Η ΟΜΟΝΟΙΑ
ΒΙΤΑΛΗ & ΜΑΛΟΥΣΑΚΗ
1888.

124752

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 1821

ΕΝ ΤΗ ΝΗΣΩ ΚΥΠΡΩ ΤΡΑΓΙΚΩΝ ΣΚΗΝΩΝ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΚΗΠΙΑΔΟΥ

Δικηγόρου

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΠΗΥΞΗΜΕΝΗ

« Ἀγέρας ἡ δόξα τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων ».

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Η ΟΜΟΝΟΙΑ
ΒΙΤΑΛΗ & ΜΑΝΟΥΣΑΚΗ.

1888.

124752

Τῆ
ΙΕΡᾶ ΚΑΙ ΑΓΗΡῶ ΜΝΗΜῆ
ΤΟΥ
ΑΟΙΔΙΜΟΥ ΘΕΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΜΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Γ. ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ

ΑΝΔΡΟΣ ΕΠΙ ΜΑΚΡΟΝ ΧΡΟΝΟΝ ΤΑ ΜΑΛΛΑ ΤΗΝ ΦΥΣΑΣΑΝ

ΠΑΤΡΙΔΑ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣΑΝΤΟΣ

ΣΕΒΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ ΕΝΕΚΕΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

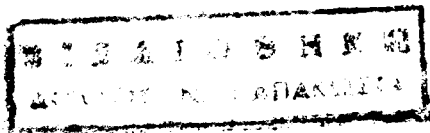
Ο ΕΚΠΟΝΗΣΑΣ

*Ἐπειδὴ Σὺ, ὦ ἀγαστὲ, τῆς Πατρίδος γόνε, καὶ
κατὰ τὴν κρίσιμον καὶ πολυστένακτον ἐκείνην τοῦ
1821 ἐποχὴν, καὶ εἰς τὸν μετέπειτα χρόνον, μετὰ
ζήλου καὶ προθυμίας, ἐπὶ χρόνους μακροὺς εἰργά-
σθης ὑπὲρ τῆς ἀναμορφώσεως καὶ ἀναπλάσεως τῶν
συμπολιτῶν Σου, οὐ μόνον ὡς ἱεροφάντης τῶν Μου-
σῶν ἐν τῇ πρώτῃ ὑπὸ Σοῦ συσταθείσῃ Ἑλληνικῇ
Σχολῇ, ἀλλὰ καὶ ὡς κήρυξ εὐγλωττος ἐπ' Ἑκκλη-*

σίας τοῦ θείου λόγου, ἀπὸ τοῦ 1819 μέχρι τοῦ 1848, τὸ ἐλάχιστον τοῦτο ἔργον μου κατὰ καθῆκον ἀφιερῶ εἰς τὴν μνήμην Σου τὴν ἱερὰν, ὅπως τὸ ὄνομά Σου ἀπαρτᾶ καὶ γεραίρηται μετὰ τῶν συγχρόνων ὀνομάτων τῶν Μαρτύρων ἐκείνων, οἵτινες θύματα προσιγέχθησαν ἰλασμοῦ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς Πατρίδος, ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν βουλῇ τοῦ Μεγάλου Σαβαῶθ, ὑπὸ δοκιμασίαν φοβερὰν καθυπεβάλλετο ὁ περιούσιος λαός Του, προωρισμένος παρ' Αὐτοῦ ἐπίζηλον γὰρ λάβη καὶ αὐθις ἐν τῷ κόσμῳ θέσει, καὶ γὰρ ἐπαλαλάβη τὸ καθῆκον τῆς μεγάλης ἀποστολῆς του, κατὰ τὴν θεοβάδιστον Ἀνατολὴν, τὴν πρώτην ταύτην κοιτίδα τοῦ ἀνθρώπου, τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν.

Γ. Ι. ΚΗΠΙΑΔΗΣ

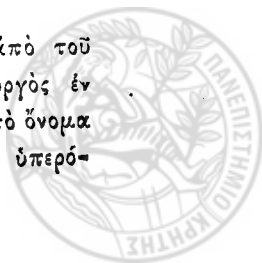

ΜΕΡΟΣ Α΄.

Καθ' ὃν χρόνον ἐν Πελοποννήσῳ τε καὶ Στερεῇ Ἑλλάδι ἀνεπετάσθη ἡ κυανόλευκος σημαία τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἐλευθερίας, καὶ σύσσωμος ἡ τότε φοβερά Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία συνεταράχθη, καὶ διὰ στόλων καὶ στρατῶν ἐπετέθη ὡς Γολιάθ κατὰ Δαβὶδ, καὶ ἵνα καταπνίξῃ πανταχοῦ τῆς ἐπικρατείας τῆς πᾶσαν ἐξεγερθησομένην φωνὴν καὶ συμπάθειαν τῶν δούλων Ἑλλήνων πρὸς τοὺς ἠρωϊκῶς μαχομένους ἀδελφοὺς, τὸν ἀφοπλισμὸν καὶ τὴν σφαγὴν διείαττε ἀπειραρίθμων χριστιανῶν ἀθῶων, καὶ ἐν μὲν τῇ Κωνσταντινουπόλει μαρτυρικὸν πρωτόλειον, κατ' αὐτὴν τὴν μεγάλην ἡμέραν τοῦ Πάσχα 10 Ἀπριλίου 1821, προσηνέχθη ἐπὶ τῆς ἀγχόνης ὁ ἀοίδιμος τῶν Ἑλλήνων Πτριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε΄. καὶ οἱ σὺν αὐτῷ σφαγιασθέντες Συνοδικοὶ του, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς τῆς τλήμονος Ἀνατολῆς πόλεσι καὶ χώραις πολλὰ ἐπίσης ἄλλα θύματα ἱερωμένων τε καὶ προϋχόντων καὶ λογάδων τοῦ Γένους ἐπιπτον, τότε καὶ ἡ πολυπαθὴς πατρὶς ἡμῶν Κύπρος, τὸ πικρὸν τῆς σκληρᾶς ταύτης δοκιμασίας ποτῆριον ἐποτίσθη, καὶ μετὰ φρίκης τὰ ἐκλεκτότερα εἶδε τέκνα τῆς, τὰ μὲν ἐπὶ τῆς ἀγχόνης, τὰ δὲ ὑπὸ τοῦ δημίου τὴν μάχαιραν σφαδάζοντα, καὶ καθ' ἅπερ ἡ πάλαι ποτὲ Ραχὴλ ἐκλαυσε καὶ ἐθρήνησε, καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι.

Ἦγεμὼν τῆς μαρτυρικῆς Νήσου ἐτύγχανεν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1820 ὁ Κουτσούκ-Μεχεμέτης, ὁ μετὰ ταῦτα Ὑπουργὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆς Ἀστυνομίας γενόμενος, ὑπὸ τὸ ὄνομα Πεπεῆ-Μεχεμέτ-Πασιάς, ἀνὴρ κρυφίνους λίαν καὶ ὑπερό-

πτης, ὃν ὁ Καπετὰν Πασῆς, ὡς ὄργανον κατάλληλον ἐξελέ-
 ξατο καὶ ἀπέστειλεν ἐνταῦθα, ὅπως τὴν κρατοῦσαν καταστρέ-
 ψη τοῦ Ἀναπάτου Ἐκκλησιαστικοῦ Ἀρχόντος ἐπιρροὴν,
 ὅστις περιβεβλημένος δυνάμει Ἀχτιναμέδων καὶ Βερατίων
 προνομίας ἐξαιρετικὰς, τὸ μέγα τοῦ ἐθνάρχου ἔφερεν ἀξίωμα,
 καὶ ἐν χερσὶν ἅπασαν σχεδὸν κατεῖχε τὴν διοικητικὴν ἐξου-
 σίαν· καὶ οὐ μόνον ἀνεξάρτητος, οὕτως εἶπεῖν, διετέλει τῶν
 ἐκπεμπομένων Ἡγεμόνων, ἀλλ' ἀκόμη καὶ περὶ τῆς ἐκλογῆς
 ἢ καὶ ἀνακλήσεως αὐτῶν ἀπεφάσιζεν, ἀνὰ πάσας τὰς ἐπαρ-
 χίας τῆς Νήσου κατ' ἐκλογὴν καὶ βούλησιν διορίζων τοὺς
 ὑπαλλήλους· οὐ μὴ ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν ἐνιαυσίων
 φόρων ἐθέσπιζεν, οἵτινες τότε μόνον εἰσεπράττοντο, ὅτε οἱ
 ἐνὸς ἐκάστου χωρίου φορολογικοὶ πίνακες διὰ τῆς πορφυρᾶς
 περιεβάλλοντο ὑπογραφῆς του· πλὴν καὶ τοὺς φόρους τούτους
 αὐτὸς ἀπ' εὐθείας ἔπεμπεν εἰς τὸν Μέγαν Βεζύρην καὶ τὸ κεν-
 τρικὸν Λύτοκρατορικὸν Ταμεῖον. Ἡ δὲ παντοδυναμία του
 αὐτῆ εἰς τὸ κατακόρυφον σημεῖον ἰδίως ἀνῆλθεν ἐπὶ τῶν
 Σουλτάνων Σελῆμ. τοῦ Γ'. Μουσταφᾶ τοῦ Δ'. καὶ Μαχα-
 μούτ Β'. 1789—1821.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπίσης ἐποχὴν, ἐπὶ τοῦ Θρόνου τοῦ Ἀπο-
 στόλου Βαρνάβα ἐκάθητο ἰκανότατος ἀνὴρ περὶ τε τὰ Ἐκκλη-
 σιαστικὰ καὶ πολιτικὰ, καὶ ἐπὶ φιλομουσίᾳ μάλιστα διακρι-
 νόμενος, ὁ Κυπριανὸς Ἀρχιεπίσκοπος πάσης Κύπρου (α).
 Οὗτος ἐγεννήθη ἐν τῷ παρὰ τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Νήσου Λευ-
 κωσίᾳ χωρίῳ Στροβίλῳ, παιδιόθεν ἀποκαταστάς ἐν τῷ ἱερῷ

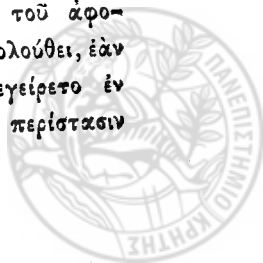
(α). Τῷ Ἱεράρχῃ τούτῳ ὀφείλεται ἡ σύστασις τῆς ἐν Λευκωσίᾳ ὀφισταμέ-
 νης καὶ νῦν Ἑλληνικῆς Σχολῆς, ἣν ὠκοδόμησε το 1812. ὅτε καὶ πανηγυρι-
 κῶς τὰ ἐγκαίνια αὐτῆ, ἐτέλεσε τὴν πρώτην Ἰανουαρίου ὡς ἐν τῇ Σελῆμ. 173
 τοῦ Κώδικος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μνημονεύεται. Τούτουδὲ πανμνημονεύτη δι'
 ἐλαιογραφίας εἰκὼν σώζεται ἐν τῇ μεγάλῃ τῆς Μονῆς Μαχαμᾶ αἰθούσῃ.

Μοναστηρίῳ τοῦ Μαχαιρᾶ, ἐν ᾧ ἐχειροτονήθη ἱεροδιάκονος, καὶ εἶτα ἱερεὺς ἐν ταῖς Παραδουναβίαις Ἑγemonίαις, εἰς ἃς κατὰ τὸ ἔτος 1783 ὡς ἀκόλουθος μετέβη τοῦ Ἡγουμένου τῆς Μονῆς Χαραλάμπους πρὸς εἰσπραξίν βοθημάτων ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῆς Μονῆς, καὶ ὁπόθεν ἐπανελθὼν κατὰ τὸ 1802 προεχειρίσθη οἰκονόμος τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου, ὑπὸ τοῦ προκατόχου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσάνθου, ὃν καὶ διεδέξατο περὶ τὸ 1810 τελευτήσαντα ὑπέργηρον ἐν τῇ κατὰ Χαλκίδα τῆς Νήσου Εὐβοίας ὑπερορίᾳ.

Συνεπεία τῆς, ὡς εἴρηται, Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἡ Ὑψηλὴ Πύλη πανταχοῦ τοῦ Κράτους διέταξε τὸ κατ' ἀρχὰς τὸν ἀφοπλισμὸν ἀνεξαιρέτως ὅλων τῶν ραγιαδῶν Ἑλλήνων, ἔπεμψε δὲ ὡς ἐκ τούτου καὶ εἰς Κύπρον διάταγμα εἰδικόν, ἐν ᾧ ἐπὶ τὸ εὐνοϊκότερον οὕτως ἐξεφράζετο.

«Εἰ καὶ τοὺς Κώδικας ἡμῶν ἐξετάσαντες, οὐδέποτε εὖρομεν, ἀφ' ἧς ἐποχῆς μετέβη εἰς τὴν ἡμετέραν ὑποταγὴν ἡ νῆσος αὕτη, τοὺς Χριστιανοὺς τοῦ τόπου τούτου ἐνοχοποιηθέντας τὸ παραμικρὸν κατὰ τῆς Κυβερνήσεως ἡμῶν, ἀλλ' ἀπειναντίας καὶ ἀποστατησάντων τῶν Τούρκων κατὰ περιστάσεις τινὰς, ἠνώθησαν οὗτοι μετὰ τῶν νικηφόρων στρατευμάτων ἡμῶν, καὶ συνετέλεσαν προθύμως εἰς τὴν κατατρόπωσιν καὶ τὴν ὑποταγὴν τῶν ἀποστατῶν, πλὴν πρὸς ἐκτελέσειν τῆς γενικῆς ἡμῶν διαταγῆς περὶ ἀφοπλισμοῦ ὅλων τῶν χριστιανῶν τῆς Ἐπικρατείας, διατάττομεν νὰ ἐκτελεσθῇ καὶ ἐν τῇ Νήσῳ ταύτῃ».

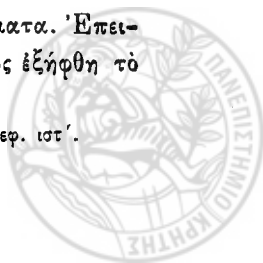
Ὅθεν τὴν 23 Ἀπριλίου 1821 ἄνευ οὐδεμιᾶς οὐδόλως ἀντιστάσεως καθ' ἅπασαν τὴν Νήσον ἐξετελέσθη τὸ τοῦ ἀφοπλισμοῦ διάταγμα, καὶ οὐδὲν ἀπευκατῖον θὰ ἐπηκολούθει, εἰάν ἡ τοῦ Κουτσούκ-Μεχεμετή φιλοχρηματία δὲν ἐξεγείρετο ἐν ὅλῃ τῇ θηριώδει παραφορᾷ, ἐπειδὴ εὐκαιρον τὴν περιστάσιν

ἠθεώρησε νὰ πλουτήσῃ, ἂν κατώρθωνε νὰ θυσιασθῶσιν οἱ τῶν τῆς Κύπρου Ἑλλήνων κράτιστοι. Τούτου ἕνεκα συνενοηθεῖς μετὰ τινων Ἀγαθῶν, οἵτινες ἀρμοδίαν ὡσαύτως ἠθεώρησαν τὴν περίστασιν, ὅπως δι' εὐτελοῦς τιμήματος κάτοχοι γίνωσι τῶν δημοπρατηθησομένων κτήσεων τῶν προγραφομένων, σὺν τῇ πρὸς τὴν Πύλῃν ἀγγελίᾳ του, ὅτι ὁ ἀφοπλισμὸς ἐπετελέσθη ἐν ἡσυχίᾳ καθυπέβαλε καὶ ὀνομαστικὸν κατἄλογον 486 πρωτευόντων Κυπρίων χριστιανῶν, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τῶν τριῶν Μητροπολιτῶν καὶ τῶν Ἡγουμένων ἀπάντων τῶν τῆς Νήσου Ἱερῶν Μοναστηρίων, κατηγορῶν αὐτοὺς, ὡς δῆθεν συνενοηθέντας πρὸς ἐξέγερσιν μετὰ τῶν ἐπαναστατισάντων Ἑλλήνων. Ἐνισχύθη δὲ ἡ κατηγορία αὕτη καὶ ἐκ τῆς ἀφίξεως εἰς τὴν Νῆσον τοῦ Κυπρίου Ἀρχιμανδρίτου Θεοφυλάκτου Θησεῶς, ὅστις ἐλλίμενισθεὶς εἰς Λάρνακα, διέδωκεν ἐπιστολὰς καὶ προκηρῦξεις προτρεπτικὰς εἰς ἐπανάστασιν, αἵτινες περιῆλθον εἰς χεῖρας τοῦ Ἡγεμόνος, ὅστις συνεπέειξ τούτου ἔγραψε πάραυτα εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἠτήσατο στρατὸν, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἡ Κυβέρνησις διέταξε καὶ ἔφθασαν ἐξ Ἀκρῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαΐου τετρακισχίλιοι (β'). Καὶ οὕτω ἡ Κυβέρνησις τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ, ὑπὸ τῶν παραστάσεων τούτων παραπεισθεῖσα, δι' Αὐτοκρατορικοῦ ὀρισμοῦ διέταξε τὸν θάνατον ὄλων τούτων, καὶ τὴν δήμευσιν ἀπάσης τῆς περιουσίας των.

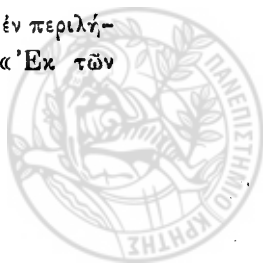
Τινὲς τὸν ἀριθμὸν τῶν προγραφέντων ἠθεώρησαν ὑπερβολικόν, καθὼ λαβόντες ὑπ' ὄψιν μόνον τοὺς ἐν τῇ πρωτευούσῃ Λευκωσίᾳ θυσιασθέντας. Καὶ ὁμως ἀνὰ πᾶσαν τὴν Νῆσον Κύπρον πλείοτερα τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἔπεσαν θύματα. Ἐπειδὴ εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἐξήφθη τὸ

(β') Ἰστ. Ἑλλ. Ἐπαναστ. Σ. Τρικούπη Τομ. Α', Κεφ. 1στ'.

φανατικὸν μῖσος τῶν τότε ὀθωμανῶν, καὶ ὡς ἐκ τούτου ὑπόπτους ἐθεώρουν πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς Ἑλληνας ραγιάδας, ἰδίως μετὰ τὸ ἀπερίσκεπτον πραξικόπημα τοῦ, ὡς εἴρηται, Αὐρχιμανδρίτου Θεοφυλάκτου Θεσῆως· εἰς τρόπον ὥστε καὶ ἡ ἐλαχίστη ἀφορομὴ ἤρκει νὰ καταστῇ αἰ-ία θανάτου. Πολλῶν δὲ θανατωθέντων τὰ ὀνόματα, τῇ παρελεύσει τῶν χρόνων μὴ παραδοθέντα γραφῇ παρεδόθησαν εἰς τὴν λήθην. Ἄλλὰ καὶ ὁ κάλαμος ἀδυνατεῖ τῷ ὄντι νὰ περιγράψῃ τὴν ἔμπλεων φρίκης ἐκείνην κατάστασιν, ἧτις ἐπὶ μῆνα ὄλον διήρκεσε, καθ' ὃν οὐδεὶς χριστιανὸς ἐτόλμα νὰ εἴπῃ εἰς τοῦρκον, ὅ,τι καὶ ἂν ἤκουεν, οὔτε νὰ ἐξέλθῃ τὴν νύκτα τῆς οἰκίας του ὅ,τι καὶ ἂν ἐγρειάζετο. Πανικός δὲ φόβος τοὺς χριστιανοὺς ραγιάδας ἐκράτει, καὶ οἱ Ναοὶ τοῦ Ὑψίστου κατεπατήθησαν, ἐσολήθησαν, ἔδημεύθησαν, τὰ ἱερὰ τῶν Ναῶν ἐχλευάσθησαν, παρθένοι διεκορεύθησαν, γυναῖκες ἠτιμάσθησαν, καὶ πᾶσα αἰδῶς ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐξέλειψε, καὶ πᾶς σπινθὴρ ἐλέους ἐσβέσθη, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις τῆς ὀδύνης καὶ τῶν στεναγμῶν, καθ' ὅς οἱ ταλαίπωροι χριστιανοὶ ἐν δάκρυσι καὶ πικρίαις ἔτρωγον τὸν ἄρτον των, καὶ ἀπέλπιδες κατεκλίνοντο ἀμφιβάλλοντες ἂν τὴν ἐπομένην πρωίαν θὰ ἔφερον ἐπὶ τῶν ὤμων τὴν κεφαλὴν. Καὶ ταῦτα πάντα ἐπράχθησαν ἐναντίον λαοῦ ἀθώου, λαοῦ μὴ δόντος οὐδὲν ἀπωλύτως σημεῖον ἐξεγέρσεως, καὶ μήτε κἂν ὄπλα ἔχοντος, διότι καὶ ἂν τινες ἐξ αὐτοῦ εἶχον ἀφήρουν οἱ κρατοῦντες κατὰ τὸ περὶ ἀφοπλισμοῦ διάταγμα. Ταῦτα πάντα οἱ ἐπιζῶντες μαρτυροῦσιν ἐκ τῆς γεναιᾶς ἐκείνης, οἱ τὴν παροῦσαν ἡμῶν μακαρίζοντες ἐποχὴν. Σὺν τούτοις δὲ καὶ ὁ πολὺς περὶ τὴν ἱστορίαν Σπυριδῶν Τρικούπης ἐν περιλήψει ὧδε πως καὶ περὶ τῆς Κύπρου ἀφηγεῖται (γ). α' Ἐκ τῶν

(γ) Ἰστ. Ἑλλ. Ἐπαναστ. Τόμ. Α'. Κεφ. 1στ'.

ὄδυνηρῶν συμβάντων τῆς Σμύρνης φέρομεν τὸν λόγον εἰς τὰ ὄδυνηρότερα τῆς Κύπρου. Παρατρέχομεν δὲ ἄλλα ἄλλων μερῶν εἰς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεως τῶν αὐτῶν δεινῶν, νομίζοντες, ὅτι ὅσα διηγούμεθα εἶναι ἱκανὰ αὐτὰ μόνα νὰ δεῖξωσιν ὑπὸ ποίας τίγρεις διετέλουν οἱ ἄθλιοι χριστιανοί. Ὁ Κουτσούκ-Μεχμέτης συνεννοήθη διὰ μυστικοῦ συμβουλίου μετὰ τινων ἀγάδων, καὶ δὲν ἤρκεσαν νὰ θυσιασθῶσιν οἱ τέσσαρες μόνοι Ἀρχιερεῖς καὶ ὀλίγοι τινὲς τῶν ἐγκρίτων χριστιανῶν, ἀλλ' ὅλοι ὅσοι, εἴτε διὰ τὴν παρουσίαν των, εἴτε δι' ἄλλην αἰτίαν, εἶχον ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ὁμοειδῶν των, καὶ ἐδύναντο νὰ τοὺς ὠθήσωσιν εἰς ἐπανάστασιν. Ἐπ' αὐτῇ τῇ βῆσει συνέταξεν μακρὸν κατάλογον προγραφῆς, συμπεριλαμβάνοντες ἀναμφιβόλως καὶ ὅσους ἕκαστος ἐμίσει ἢ ὅσων ἐπεθύμει νὰ οἰκιοποιηθῇ ἐπὶ μικρᾷ τιμῇ τὴν παρουσίαν... Καὶ παρακατιόν, ἔτι ἐπιπροσθέτει, «ἡ τρομερὰ αὕτη κατάστασις διήρκεσεν ἐν διαστήματι τριάκοντα ἡμερῶν».

Ἄλλοι δὲ πάλιν τὰ ἡμέτερα ἀγνοοῦντες παθήματα τοὺς ἡμετέρους κατεμέμφθησαν πατέρας, ὅτι ἀπαθεῖς διετέλεσαν εἰς τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα. Καὶ ὅμως οἱ καλοὶ οὗτοι κύριοι μεγάλως τῇ ἀληθείᾳ ἀμαρτάνουσι, καθότι ὁ τε ἀνώτερος ἱερός Κληρὸς καὶ πολλοὶ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων Κυπρίων ἐμυθήθησαν μὲν τὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας ὑπὸ 3 μελῶν αὐτῆς ἐπὶ τούτῳ εἰς Κύπρον κατελθόντων, οὐ· ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανὸς φοβηθεὶς νὰ ξενίσῃ ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ μήποτε λάβωσι περὶ αὐτῶν ὑπονοίας, ἐξένισεν ἐν τινι δωματίῳ τῆς παρακειμένης Ἑλληνικῆς Σχολῆς πλὴν δὲν ἐθεώρησαν καλὸν νὰ ἐξεγείρωσι τὸν κυπριακὸν λαὸν εἰς ἐπανάστασιν, ἀλλὰ περιωρίσθησαν εἰς ἱκανὰς χρηματικὰς συνεισφορὰς, τὰς ὁποίας λαβόντες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀνεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια.

Πάνυ δὲ φρονίμως ἐσκέψαντο. ὅτι ἦτο ὅλως ἀπερίσκεπτον

καὶ παρακεκινδυνευμένον τὸ διάβημα τῆς ἐξεγέρσεώς των, διότι ἀναμφιβόλως χείρονας τῶν τῆς ἀτυχοῦς Χίου σφαγᾶς θὰ ἐπέφερον, ἅτε τῆς Νήσου παρακειμένης εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Συρίας καὶ Κιλικίας, ὁπόθεν εὐκόλως καὶ ἐν χρόνῳ θραχεῖ πολυπληθεῖς ἠδύνατο νὰ καταφθίσωσιν ὄρδαι πολεμίων, καὶ νὰ ἐπενέγκωσιν ἀνηκούστους ὠμότητας καὶ καταστροφὰς εἰς αὐτούς. Ἀλλὰ καὶ ὁπότε ἀκόμη ὁ ἀτρόμητος στολοκαύτης Κανάρης, ἀπὸ τὰ πρᾶξια τῆς Αἰγύπτου, περὶ τὴν 19ην Ἰουνίου τοῦ 1821 κατέπλευσε μετὰ τοῦ στόλου του καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν Πατρίδα, ἐλλιμενισθεὶς ἐν λιμενίσκῳ τινὶ παρὰ τὸν Ἅγιον Σέργιον, εἶτα δὲ καὶ εἰς τὸν παρὰ τὴν Λάπθην λιμενίσκον Ἀσπρόβρυσιν, καὶ εἰς ἀμφοτέρα τὰ μέρη δὲν ἔλειψαν οἱ Κύπριοι νὰ τῷ προσφέρωσιν ἀσμένως καὶ χρήματα, καὶ ὀλόκληρα φορτία, τριῶν φορτηγίδων νηῶν, πρόβατα καὶ βόας καὶ σῖτον καὶ κριθὴν καὶ διάφορα ἄλλα τρόφιμα. Εἰς τρόπον ὥστε ἡ πτωχὴ καὶ δούλη Κύπρος ἱκανὰ πρὸς τὴν μητέρα Ἑλλάδα ὑπὲρ ἐλευθερίας συνεισέφερε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Σὺν τούτοις καὶ πολλὰ τέκνα τῆς προθύμως καὶ ἐνθουσιωδῶς ἔδραμον καὶ ἠγωνίσαντο κατὰ τὸν ἱερόν καὶ ἅγιον ἀγῶνα. Πλεῖστοι δὲ τούτων, τοσοῦτον ὑπὸ τοῦ ἀκραίφνου τῆς φιλοπατρίας αἰσθήματος ἐξεκαίοντο αἰσθήματος, ὥστε ἵνα γνωστοποιήσωσιν, ὅτι καὶ ἡ ὑπὸ τὸ δούλειον ἡμᾶρ πεφιλημένη Πατρίς των Κύπρος, τὴν τῆς μητρὸς Ἑλλάδος ὑπὲρ ἀπολυτρώσεως εὐγενῆ συνεμερίζετο πάλιν, καὶ τὴν ζείδωρον τῆς ἐλευθερίας ἐπεπόθει αὔραν νὰ ἀναπνῆ, καὶ τὰ στήθη πάλλοντα ἠσθάνετο ἀναμιμνησκομένη τὸ πάλαι ποτε κλέος καὶ μεγαλεῖον, ὅπερ ἐπὶ αἰῶνας ἐκτίσατο βασιλεύσασα τῆς διανοίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ὃν ἀφειδῶς τοῖς ἔθνεσι καὶ τοῖς λαοῖς μετέδωκε, δαδούχος καταστάσα τοῦ παντέχνου πυρός τῶν φώτων, Κυπρίαν ἐσχημάτισαν φάλαγγα ὑπὸ τὸν γεν-

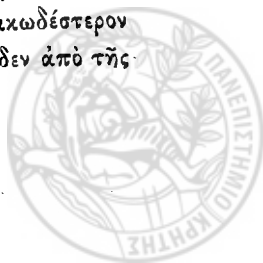
ναίον ἀρχηγὸν Χατζή-Χρήστον Βούλγαριν, ὑπασπιστὴν ἐπομένως τοῦ κοιδήμου τῆς Ἑλλάδος Βασιλέως Ὁθωνος, ὁστις ἐγκουχόμενος καὶ δεικνύων τὰ διὰ τῶν παρασῆμων ἐστολισμένα στήθη του, ἔλεγεν, ὅτι ταῦτα πάντα ἐκέρδιεν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς τιμῆς, διὰ τοῦ ἀκαταβλήτου ἡρωϊσμοῦ καὶ τῆς ἀνδρίας τῶν Κυπρίων φαλαγγιτῶν, οἵτινες, ὡς λέοντες ὑπὸ τὴν σημαίαν των ἠγωνίσαντο, κατακόπτοντες καὶ ἐξαφανίζοντες τὰ τῶν ἀντεπεξερχομένων τυράνων θάρβαρα στελέχη, τιμῆσαντες οὕτω ἑαυτοὺς καὶ τὴν τέξασαν ἰδιειταίρα Πατρίδα, Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ἐπὶ τοῦ 1853 ἐξεγερθέντα πανελλήνιον ἐκείνον ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως ἐνθουσιασμόν, ὅτε ἐπὶ κεφαλῆς ἐτάχθη αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς Ὁθων, πλεῖστοι σφριγόντες Κύπριοι, ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις οἰκίᾳ τοῦ διασῆμου συμπολίτου Νικολάου Σαριπόλου προσελθόντες, καὶ σημαίαν Ἑλληνικὴν ὑψώσαντες, ἐν ἡ γράμμασι χρυσοῖς ἐνεγέγραπτο τὸ γλυκὺ τῆς Πατρίδος ὄνομα «**• Η ΚΥΠΡΟΣ**», φάλαγγα καὶ πάλιν ἐσχημάτισαν Κυπρίαν ὑπὸ τὸν διακρινόμενον τότε λοχαγὸν τοῦ πυροβολικοῦ συμπολίτην των Εὐθύμιον, τὸν ἐκ τοῦ χωρίου Τρικώμου ὀρμώμενον, καὶ ἤθελον ἀναμφιβόλως συνεχίση καὶ αὐτὸς τὸν ἡρωϊσμόν των καὶ ἄξιοι ἀναφανῆ τοῦ Εὐαγόρου ἀπόγονοι, εἰάν τὸ εὐγενές ἐκεῖνο κίνημα δὲν κατεδικάζεν ἢ ἀπάνθρωπος τῆς πάλαι ποτέ παρὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ εὐεργετηθείσης Εὐρώπης διπλωματία. Καὶ χεῖμαρρος ἀκόμη μαρτυρικοῦ αἵματος ἐχύθη καὶ κατέβρεξε τὸ ἔδαφός της, οἱ δ' ἀμφιβάλλοντες ἄς διεξέλθωσι καὶ τὸ Δοκίμιον τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας τοῦ Ἰωάννου Φιλήμονος, καὶ τὸ Μητρώον τῶν Ἀπομάχων τῆς Ἑλευθέρας Ἑλλάδος, ἐνθα ἐγγεγραμμένα φαίνονται τῶν Κυπρίων ἀγωνιστῶν τὰ ὀνόματα.

Ἐν τούτοις ἅμα τῇ ἀφίξει τοῦ, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, Αὐτοκρατορικοῦ ὀρισμοῦ, ὁ Ἠγεμὼν μετεκαλέσατο παρ' ἑαυτῷ

τοὺς τέσσαρας Ἀρχιερεῖς, καὶ αἰτησάμενος ἔλαβε παρ' αὐτῶν ὀμήρους κληρικοὺς, οὓς καὶ ἔθετο ὑπὸ κράτησιν ἐν ταῖς φυλακαῖς τοῦ Σεραγίου. Συγχρόνως μετεκαλέσατο ἐπίσης εἰς Λευκωσίαν καὶ σύμπαντας τοὺς πρωτεύοντας τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ εἰς ἐπήκουον τούτων ὅλων ἀνέγνωσε τὸν αὐτοκρατορικὸν ὄρισμὸν, ἧ μᾶλλον τὴν καταδικαστικὴν τῶν προγεγραμμένων ἀπόφασιν.

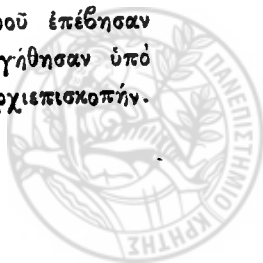
Μεταξὺ τῶν πρωτεύόντων τούτων Ὀθωμανῶν ἦσαν, ὁ Μεττέσαγας Ἀλᾶ-Βένς τῆς Λευκωσίας, Χουσεῖν-Ἀγᾶς Κιόρογλους Γεννιτσάραγας Λευκωσίας, Καρα-Μεχεμέτης Σπαχῆς Ἀγίου Ἰωάννου Μαλούντας, Ἰβραήμ Ἰέραγας ἀπὸ Γρούταν τῆς Πάφου, Ἀλῆ-Βαϊρακτάρης τῆς Πάφου, Οὐστᾶ-Χασάνης Σκελαγασίς, Λάρνακος, Καραμανιᾶς ἀδελφός του, Κιριτόγλους, Τηλαβερτόγλους, Φεζουλᾶς Τουρκεστάνι, Μουσταφᾶς Τουφεξίπασις Λεμησοῦ, Κοφτερός Τουφεξίπασις Λευκωσίας, Σουλεϊμᾶν-Ἀγᾶς Κεχαγιᾶς τοῦ Ἡγεμόνος, Κέντζ-Ὁσμάναγας, Μεχεμέτ-Ἀγᾶς Μουτεβελῆς τῶν Βακουφίων Λαπήθου καὶ Καραβᾶ, καὶ ὁ Χαζῆ Ταχίραγας, ὃν κατὰ τὸ 1838 ὁ Σουλτάνος Μαχμούτης, δι' ἐπίτηδες ἀπεσταλμένου δημίου ἀπέκοψε καὶ μετέφερεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὴν κεφαλὴν του συνεπιεῖσά σοβαρᾶ: μηνύσεως τῆς συζύγου τοῦ ἐν Κύπρῳ δηλητηριασθέντος καὶ τελευτήσαντος Ὁσμῶν-Πασιᾶ, ἧτις ὀδαλίτικη ἐτύγγανε τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Χαρεμίου, καὶ εὐνοουμένου τοῦ Σουλτάνου.

Τὴν δὲ 9ην Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἡμέραν Σάββατον, διέταξεν ὁ Ἡγεμὼν καὶ ἔκλεισαν τὰς πύλας τῆς πόλεως Λευκωσίας, καὶ ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ πάλαι ποτὲ διασήμου Ἀνακτόρου τῶν Λουζινιανῶν Βασιλέων, παρέστη τὸ φρικωδέστερον τῶν θεαμάτων, ἀφ' ὅσα ἡ πολυτλήμων Κύπρος εἶδεν ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀλώσεώς της.

9 | 7 | 827 Πρώτος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός, ὃν προηγουμένως ὁ Ἡγεμὼν μεθ' ὄρκου διεβεβαίωσεν ὅτι δὲν ἤθελεν ἀποκεφαλίσῃ, καὶ ὃν τινὲς εἰς μάτην παρεκίνησαν νὰ δραπετεύσῃ καὶ νὰ σώσῃ οὕτω ἑαυτὸν, ἀπάγεται καὶ ἀπαγχονίζεται ἐξαρτηθεὶς ἐπὶ τῆς ἑναντι τῆς πύλης τοῦ Σεραγίου μέχρι πρότινος ὑφισταμένης συκαμίνεος. Συνάμα δὲ ἐν τῇ αὐτῇ περίπτου θέσει ἀποτέμνουσι τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐκ Λεμητσοῦ Γεωργίου Μασούρα, ὅστις ἔφερε τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα τοῦ Καππί-Κεχαγιά ἐν Κωνσταντινουπόλει (ἐπιτετραμμένον τὰ τῆς νήσου), εἶτα ἐκατατόμησαν τοὺς τρεῖς Μητροπολίτας Χρῦσανθον Πάφου, Μελέτιον Κιτίου καὶ Λαυρέντιον Κυρηνεῖς, τὸν δὲ Ἀρχιδιάκονον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μελέτιον ἀπηγχόνισαν, ἐξαρτήσαντες αὐτὸν εἰς τὴν ἑναντι τῆς συκαμίνου πλάτανον. Σὺν τούτοις ἐκατατόμησαν καὶ τινὰ Δημήτριον βοσκὸν ἀπὸ Ἁγίου Ἰωάννην Μαλούντας, ὃν ἐπὶ τούτῳ ἔφερον εἰς Λευκωσίαν πείσαντες δι' ἀπειλῶν νὰ μαρτυρήσῃ, ὅτι δῆθεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανός ἔπεμψεν εἰς τὰ χωρία τῆς νήσου ἐπιστολάς, δι' ὧν διήγειρεν εἰς ἀποστασίαν τοὺς Χριστιανούς, καὶ δι' ὧν παρώτρυνεν αὐτοὺς νὰ ὦσιν ἔτοιμοι ἵνα σφάξωσι τοὺς Ὀθωμανούς, ὅτε θὰ εἶδιδετο ἐκ Λευκωσίας τὸ σύνθημα διὰ βολῆς κανονίου. Καὶ οὕτω ἅμα τῇ καταθέσει ταύτῃ ἐκατατόμησαν καὶ τοῦτον ὅπως μὴ ἐπομένως ὁμολογήσῃ τὴν ἀλήθειαν.

Ἄμα τῷ θανάτῳ τῶν Ἀρχιερέων, οἱ τέσσαρες κρατούμενοι ὄμηροι οἵτινες ἐν παρακειμένη φυλακῇ ἐν ἀγωνίᾳ τὸν αὐτὸν προσεκαρτέρου θάνατον, ἀπεφυλακίσθησαν καὶ περιβληθέντες τὰς εἰθισμένας τιμητικὰς ἀλουργίδας, ἀνεδείχθησαν ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος πολιτικῶς διάδοχοι ἐλείνων· καὶ ἐπιβιβασθέντες ἐπὶ τῶν ἡμιόνων, ἐφ' ὧν πρὸ μικροῦ ἐπέβησαν τὸ ὕστατον οἱ μάρτυρες προκάτοχοί των, ὠδηγήθησαν ὑπὸ τιμητικῆς φρουρᾶς Γιαννιτζάρων εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν.

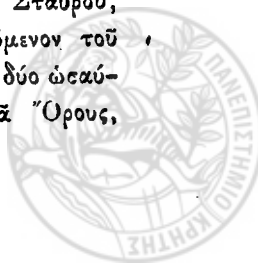

Μεθ' ἱκανὸν δὲ χρόνον καὶ τῆς κεκλονισμένης ἔτυχον ἐκκλησιαστικῆς χειροτονείας ὑπὸ τῶν ἐπὶ τούτῳ κατὰ πρόσκλησιν τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου προσελθόντων ἐξ Ἀντιοχείας τριῶν Ἀρχιερέων, Ἰωαννικίου Ἐπιφανείης, Κυπρίου τὸ γένος, Γενναδίου Σελευκίης καὶ Μεθοδίου Ἐμμέσης. Καὶ οὕτω τοῦ μὲν Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου ἔλαχεν ὁ τῶς Οἰκονόμος τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Μοναστηρίου Ἁγίου Βαρνάβα Ἰωακείμ τοῦ δὲ Μητροπολιτικοῦ Θρόνου τῆς Πάφου, ὁ τοῦτου Ἀρχιδιάκονος Πανάρετος, τοῦ δὲ Κιτιακοῦ ὁ τοῦτου Ἀρχιμανδρίτης Λεόντιος, καὶ τοῦ τῆς Κυρηνείας, ὁ τοῦτου Ἐξάρχος Δαμασκηνός, ὁ μετὰ ταῦτα προχειρισθεὶς Ἀρχιεπίσκοπος, ὅστις κατόπιν διαβολῆς ἐγένετο ἐκπτώτος κατὰδικασθεὶς εἰς ὑπερορίαν εἰς τὰ Σπάρτα τῆς Μιλαρσίας, ὁπόθεν πάλιν ἀνεκλήθη καὶ ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ χηρεύσαντος Θρόνου τῶν Κιτιέων, ἀποθανόντος τοῦ Λεοντίου.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν 10 Ἰουλίου, ἀπήγαγον εἰς τὴν ἀγχόνην τὸν Ἠγούμενον τῆς εὐαγοῦς καὶ Βασιλικῆς Μονῆς τῆς Κύκκου Ἰωσήφ, ἄνδρα λόγιον, εὖσωμον καὶ καλλίφωνον μουσικόν, ὁρμώμενον ἐκ τοῦ χωρίου τῆς Πάφου Πενταλιᾶς, ὅστις παιδιόθεν κατετάχθη εἰς τὴν τῆς Κύκκου Μονὴν, καὶ ἐξεπέμφθη εἶτα διὰ δαπάνης τοῦ Κοινοῦ αὐτῆς πρὸς ἐκπαίδευσιν εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινοπόλει Σχολὴν τοῦ Γένους, καὶ ὅστις κατὰ τὸ 1817 μετὰ ὑπηρεσίας πολυχρονίους προχειρίσθη Ἠγούμενος. Τοῦτον ἀπαγχονίσαντες ἐξήρτησαν ἐπὶ τῆς ἔναντι τοῦ Τζαμίου τοῦ Σεραγίου κειμένης συκαμίνεας.

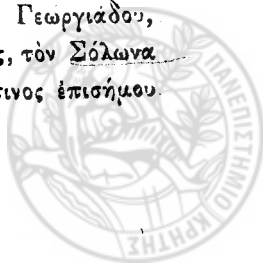
Αὐθήμερὸν ἐκαρატόμησαν ἐν τῇ αὐτῇ πλατείᾳ τὸν Δοσίθεον Οἰκονόμον τοῦ ἐν Ὁμόδῳ ἱεροῦ Μοναστηρίου τοῦ Σταυροῦ, ἐπίσης τὸν ἐν Κύπρῳ Ἀρχιμανδρίτην καὶ Ἠγούμενον τοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ Μοναστηρίου Χρυσοστόμου, τοὺς δύο ὡσαύτως ἐν Κύπρῳ ἀντιπροσώπους Κληρικοῦς τοῦ Σινᾶ Ὅρους,

10/7/21

Οικονόμον Νεόφυτον Ζωγράφον Κρήτα καὶ Κοσμᾶν Μοναχὸν Ζακύνθιον. Παρὰ δὲ τὴν κατὰ τὴν ἀγορὰν «Πασματζιδικά» μικρὰν γέφυραν ἰκαρτόμησαν ἐπίσης τὸν Ἱερομόναχον τῆς ἐν Λευκωσίᾳ Ἱερᾶς Ἐκκλησίας Φανερωμένης Λαυρεντιον, ὃν κατήγγειλαν, ὅτι κεκρυμμένην εἶχε πυρίτιδιν. Πρὸς δὲ ἰκαρτόμησαν τὸν Χριστόδουλον Κουρτελλαριδὴν δημογέροντα τοῦ Κριτριῦ Λευκωσίας, τοὺς δύο τοῦ Σεραγίου δημογέροντας Πέτρον Οἰκονομιδὴν καὶ Γιαννάκην Ἀνωτόπουλον. Τοῦ τελευταίου τούτου συνέλαβον καὶ τὰς τρεῖς θυγατέρας Παγῶναν, Πεζούναν καὶ Ἀγγελετταν, ἃς τινὰς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας πεφυλακισμένας ἐτήρουν ἐκάστην αὐτῶν ἐν ἰδιαιτέρῳ δωματίῳ πειρωμένῃ ὃ ἐ μὲν δι' ὑποσχέσεων, ὅτι δὲ δι' ἀπειλῶν νὰ τὰς πείσωσι νὰ ἐξομώσωσι, ἀλλ' αὐταὶ καρτερικῶς ὑπεστήσαν πᾶσαν δοκιμασίαν κραταιοῦμαι ἐν τῇ πίστει τῶν πατέρων των καὶ διὰ τῶν ἀγαθῶν συμβουλῶν τοῦ εὐνοουμένου χρυσοχοῦ τοῦ Ἡγεμόνος Εὐαγγελῆ Γρηγορίου, πατρὸς τοῦ ἐπιζῶντος καλοκίχθου γέροντος ἐμπόρου Ἰωάννου Εὐαγγελίδου, ὅστις διὰ τῶν ἰσχυρῶν αὐτοῦ μέσων κατῴρθωνε νὰ ἐπισκέπτηται αὐτάς, μέχρις οὐ ἐπετεύχθη ἢ ἀπελευθερώσῃ των, διὰ πολλῶν ἰσχυρῶν μέσων.

Τὴν 10ην Ἰουλίου ἐπίσης ἰκαρτόμησαν ἐν τῇ ἰδίᾳ πλατείᾳ, καὶ τοὺς ἐν Λευκωσίᾳ διαπρέποντας ἐπὶ κοινωνικῇ θέσει Μιχαὴλ Γλυκῦ, πατέρα τοῦ πρό τινος ἀποθιώσαντος εὐπαίδετου Γεωργίου Γλυκῦ, Χατζῆ Νικόλαον Ζωγράφον, Σαντζίκ-Βέη τῆς Λευκωσίας, τὸν Χατζῆ Νικόλαον ἀδελφὸν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ 1808 καρατομηθέντος Δραγομάνου Χατζῆ Γεωργάκη πατρὸς τοῦ ἐπὶ πολλὰ ἔτη διατελεσαντος Δραγομάνου τοῦ Σεραγίου Γιάγκου Γεωργιάδου, τοῦ καὶ Γσελεπῆ Γιάγκου ἐπωνυμιουμένου κοινῶς, τὸν Σόλωναν Σολωμῆ, περὶ οὗ ἀποσπῶμεν τὰ ἐπόμενα ἐκ τινος ἐπισήμου.

ἑγγράφου τοῦ τότε ἐν Λάρνακι τῆς Κύπρου Προξένου τῆς
Γαλλίας Κυρίου Π. Δαρᾶ (P. Daras) πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν
Ἐξωτερικῶν Ὑπουργεῖον τῆς Ἑλλάδος, χρονολογουμένου
τὴν 7ην Ἰουλίου 1860, εἰς ἀπάντησιν τῆς πρὸς αὐτὸ ἀνα-
φορᾶς τῆς Μαρίας Ἰωάννου Σολωμονίδου ὑπὸ ἡμερομηνίαν
30 Μαΐου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ὁ Σολων Σολωμῆς ἐτύγγανε
καὶ οὗτος μεταξὺ τῶν προγεγραμμένων καὶ ἐκατατομήθη τὴν
10ην Ἰουλίου 1821. Κατέλειπε τέκνα τὴν ἤδη ἐν Κων-
σταντινουπόλει ἐπιζῶσαν μετὰ τῶν τέκνων τῆς Χρυσταλλοῦν,
μεθ' ὧν καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς Ἀρχιμανδρίτης Μακάριος Σκλαβού-
δης, καὶ τοὺς ἀποβιώσαντας ἤδη Δημήτριον, Ἐλευθέριον καὶ
Ἰωάννην· ὅτι ἡ δημευθεῖσα περιουσίᾳ του συνίστατο ἐκ μιᾶς
οἰκίας κειμένης ἐν τῇ κατὰ Λευκωσίαν Συνοικίᾳ Ἁγίου Ἀν-
τωνίου, ἐξ ἐνὸς κτήματος κειμένου ἐν τῷ χωρίῳ Φλάσο ἀπαρ-
τιζομένου ἀπὸ κατοικίαν, ἐλαιοτριβεῖον, γαίας, ὕδατος,
ἐλαιοδένδρων καὶ προβάτων, ἐξ ἐνὸς ἐτέρου ἐν τῷ χωρίῳ
Μάσαρι, ἀπαρτιζομένου ἐκ κατοικίας, γαιῶν, ὕδατος, ἐλαιο-
δένδρων καὶ προβάτων, καὶ ἐνὸς ἐτέρου ἐν τῇ Κωμοπόλει Μόρ-
φου, ἐκ κατοικίας, νερομήλου, ὕδατος καὶ γαιῶν ἀξίας τὸ
ὅλον Γρ. 400,000. Μικρὸν μετὰ τὰ τραγικὰ συμβάντα τοῦ
1821 ἀπέβιωσεν ὁ υἱὸς του Δημήτριος, ὁ δ' ἕτερος Ἐλευθέ-
ριος ἀποπειραθεὶς νὰ ἐξαγοράσῃ τὰ τῆς Φλάσου καὶ Μασά-
ρων κτήματα καὶ ἀποτυχὼν ἐτελεύτησεν ἐκ τῆς λύπης του, ὁ
δὲ Ἰωάννης κατέφυγεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ κατετάχθη εἰς
τὸν Ἑλληνικὸν Στρατὸν προσκτησάμενος τὸν βαθμὸν τοῦ
Ἰπομοιάρχου τῆς Χαροφυλακῆς, νεμφυθεὶς τὴν Μα-
ρίαν θυγατέρα Ἰωάννου Παλῆση ἐκ Πόρτου, ἐξ ἧς ἔτεκε τοὺς
δύο ἐπιζῶντας υἱοὺς· Ἐπαμεινώνδαν ἰατρὸν καὶ Ξενοφῶντα
Δικηγόρον Σολομονίδας. Σὺν τούτοις ἐκατατόμησαν τὸν Σ.
Συμεῶπουλαν, τὸν Χατζῆ Νικόλαον Πετσοπούλην, τὸν Χατζῆ

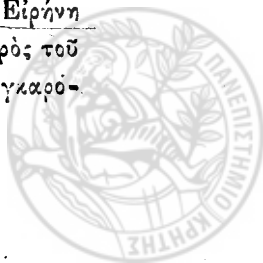
Γιαννάκη Πασπαλίδην και τὸν Χατζῆ Γιαννάκη Γεμενι-
τζίη. Ὁ τελευταῖος οὗτος, καίτοι μὴ ὢν ἐκ τῶν προγεγραμ-
μένων, κατηγγέλη ὁμῶς και ἔλαχε τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου
ὑπὸ τοῦ συνεταῖρου του Ὁθωμανοῦ, ὅπως ἐπωφεληθῆ τῆς
περιουσίας του, διὰ τῆς ἐπομένης διαβολῆς. Τῆ αὐστηρᾶ τῆς
Κυβερνήσεως διαταγῆ ἐνετάλησαν οἱ Χριστιανοὶ ραγιάδες
νὰ κρημνίσωσι ἀνεξικρέτως τὰ ἀνωγέω τῆς κατοικίας των,
καθὸ τοιαῦτα ἐπετρέπετο νὰ ἔχωσι μόνοι οἱ Ὁθωμανοὶ, και
τὴν 10 Ἰουλίου ὁ Ἡγεμὼν προσεάλεσε τοὺς ὑποψηφίους Ἀρ-
χιερεῖς και τοὺς Ἱερεῖς ὄλων τῶν Ἐνοριῶν τῆς Πόλεως
Λευκωσίας και διέταξε νὰ γίνῃ τακτικὴ ἀπογραφὴ τῶν ἀνω-
γέων κατοικιῶν τῶν Χριστιανῶν και νὰ κρημνισθῶσιν ἀπροφ-
σίτως. Ἐφ' ὃς οὗτος κατεγίνετο νὰ κρημνίσῃ τὴν ἀνώγέω, ὡς
εἴρηται, κατοικίαν του, ὁ συνεταῖρος του Ὁθωμανὸς ὑπακρι-
θεῖς, ὅτι ἠγνόει τὴν διαταγὴν, προσῆλθε και, ἐπυθάνετο,
τίνας ἐνεκεν πράττει τοῦτο, ἀπαντήσαντος δὲ αὐτοῦ, ὅτι
τοιαύτην ἡ Κυβέρνησις ἔδωκε διαταγὴν και ὀφείλει νὰ ὑπα-
κούσῃ, ὁ συνεταῖρος του διέστρεψε κακοβούλως τὴν ἀπάντησίν
του, και κατήγγειλεν αὐτὸν εἰς τὸν Ἡγεμόνα, ὅτι δῆθιν
ἀπήνησε: «Τί νὰ κάμωμεν ἀφοῦ σὰς ἔχωμεν ὡς τὴν ὀργὴν
τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μας. Ἀλλὰ μὴ σὰς μέλλει, και
σήμερον εἶναι ἰδικόν σας πλὴν, ἔχει ὁ Θεὸς, αὔριον εἶναι ἰδι-
κόν μας (Ἄλλῃ κερίμ)». Τοιαῦται διαβολαὶ και συκοφανταὶ
πολλαὶ τότε ἐγένοντο κατὰ διαφόρους τρόπους.

Σὺν τοῖς ἀναφερομένοις ἐκαρτόμησαν αὐθημερόν τὸν Χα-
τζῆ Ἀνδρέαν Γιαπανῆν, τὸν Ζαχαρίαν Κολιόν, τὸν Γεώργιον
Κουρτελλᾶν, Λευκωσιᾶτας και τούτους. Ὡσαύτως τὸν ἐκ τοῦ
χωρίου τῆς Σολέας Φλᾶσο Χατζῆ Πετρῆν Βοσκόν, γραμματο-
κομιστὴν τῶν μεμνημένων μετὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας, ὄν-
τινα συνέλαβον κομίζοντα ἐντὸς δερματίνου χωρικοῦ σάκκου

(κοινῶς ὑπὸ τῶν Κυπρίων καλουμένης βούρκας) ἐπιστολὰς τῶν Φιλικῶν πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ Μιχαὴλ Γλυκῦ.) Ἐκαρατόμησαν ἐπίσης τὸν Σ. Σολωμὴν προὔχοντα τῆς Κωμοπόλεως Μόρφου καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Χατζῆ Κυριάκον Σολωμῆ προὔχοντα Σολέας· ἔτι ἀπηγχόνισαν τὸν Ἱεροδιάκονον Μόρφου Χριστόφορον, καὶ τὸν ἀνεψιὸν τοῦ ἀπαγχονισθέντος Ἀρχιεπισκόπου Χατζῆ Σάββαν, καὶ καθ' ἃ λέγουσι δις κατὰ τὴν ἀπαγχόνισίν του διεσπάσθη τὸ φονικὸν τῆς ἀγχόνης σχοινίον.

Ἀθήμερόν ἐκαρατόμησαν τοὺς ἐκ τῆς πόλεως Ἀάρνακος ἀπαχθέντας καὶ διαπρέποντας πολίτας Χατζῆ Ἡλιάσην Συμεοῦ (ε), Συμεῶν Ἡλιάσην, Τζένιον Τζένιου, Χατζάντζουλον Πατταροῦ, Νικόλαον Τσιγκίνην, Νικόλαον Φράγκου δημογέροντα Ἀάρνακος, Πιεράκην Δημητρίου, πατέρα τοῦ ἐπιζῶντος εὐπαιδέυτου καὶ σεβασμίου γέροντος Δημητρίου Περιδίου, καὶ τὸν κατὰ τὸ γένος καὶ τὸν πλοῦτον διακρινόμενον πολίτην τῆς αὐτῆς πόλεως, Παυλῆν τὸν Χάρταν, οὗ τινος τὸν δεκαεπταετῆ υἱὸν Λουδοβίκον, ἀμα τῇ καρατομήσει τοῦ πατρὸς, ἐν μέσῃ ὁδῷ τοῦρκος φανατικὸς ἐθιανάτωσε. Μετὰ δὲ τὴν δήμευσιν τῆς περιουσίας τοῦ Παυλῆ Χάρτα, ἡ σύζυγος αὐτοῦ, μετὰ τῶν ἐπτὰ διακρινομένων, ὡς διαφημίζεται, ἐπὶ ἐξόχῳ Κυπριακῇ καλλονῇ θυγατέρων της, κατέφυγεν εἰς Βενετιάν, ἔνθα ἔτυχον περιποιήσεως καὶ περιθάλψεως παρὰ τῶν ἐκεῖ παραπιδημούντων Ἑλλήνων Ἐρ' ᾧ αἱ πέντε αὐτῆς θυγατέρες ὑπνδρεύθησαν, ἡ μὲν πρώτη Περιστερᾶ μετὰ τοῦ κλεινοῦ Ἀνδρέου Μουστοξύδου, ἡ δευτέρα Εἰρήνη μετὰ τοῦ εὐπατρίδου Σπυριδωνοῦ Τσαγκαρλόλου, πατρὸς τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διακεκριμένου ἱατροῦ Γεωργίου Τσαγκαρο-

(ε) Τοῦτον ἀπηγχόνισα ἔξωθεν τοῦ Τζαμίου Βαϊρακτάρη.

λου, ἡ τρίτη Ἄννα μετὰ τοῦ ἀνά πάντα τὸν φιλολογικὸν κόσμον γνωστοτάτου Ἰωάννου Οἰκονομίδου, τοῦ χρηματίσαντος καὶ διδασκάλου τῆς Σεπτῆς Βασιλίσσης ἡμῶν Ὀλγας, ἡ τετάρτη Μαρία μετὰ τοῦ Αἰμυλίου Τυπάλδου, οὗ τινος ἡ θυγάτηρ σύζυγον ἔλαχε τὸν ἔθνικὸν ποιητὴν Ἀριστοτέλην Βαλαορίτην, καὶ ἡ πέμπτη Χριστίνη μετὰ τοῦ εὐπατρίδου Σπυριδῶνος Γαρζῶνη, ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου ἐπιζῆ ὁ εὐκκίδετος υἱὸς Παῦλος Σ. Γαρζῶνη, αἱ δὲ ἕτεραι δύο ἀπεβίωσαν ἄγαμοι.

Ἐπίσης ἐκαρτομήσαν τὸν ἐκ τῆς πόλεως Λεμησοῦ Χριστόφορον Ἀραποῦδι, τὸν Ἀνδρέαν Δαβίδ δημογέροντα Λεμησοῦ καὶ ἀδελφὸν τοῦ, ὡς εἴρηται, καρτομηθέντος Γεωργίου Μασούρα, εἰς οὗ τινος τὴν οἰκίαν ἐφιλοξενήθη ὁ Κουτσούκ-Μεχεμέτης, ὅτε κατερχόμενος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπέβη τὸ πρῶτον ἐν Λεμησῶ. Πρὸς δὲ τὸν καλλίφωνον ψάλτην τῆς ἐν Λεμησῶ Ἱερᾶς Ἐκκλησίας Ἀγίας Νάπας Γιο-νουζην, ὅστις τὸ κατ' ἀρχὰς εἶχε καταφύγη ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει προξένου τῆς Ρωσσίας καὶ Ἀγγλίας Δημητρίου Φραγκοῦδη, ἀλλ' ἐπομένως καταλιπὼν τὸ ἄσυλόν του ὑπὸ φόβου, κατέφυγεν εἰς τὸ ὄρεινὸν τῆς νήσου, καὶ καταγγέλλθη ὑπὸ τινος χριστιανῆς γραίας, ἣτις τὸν πρρητήρησε κρυπτόμενον ἐπὶ ἐλαιοδένδρου ἔξωθεν τῆς πόλεως.

Τὴν 12ην Ἰουλίου ἀπηγγόνισαν ἔξωθεν τοῦ φρουρίου Λευκωσίας ἕτερόν τινα ἀνεψιὸν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, καὶ ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Σεραγίου τὸν ἐκ τοῦ προαστείου Λευκωσίας Ἀγίου Δεμετρίου Παπᾶ Μάρκον. Ἐκαρτομήσαν δὲ καὶ τοὺς γερμαναῖς τῶν Δημαγερόντων τῶν ἐπαρχιῶν Κτήματος Πάφου καὶ Χρυστοφοῦ Χριστουδίου καὶ Χατζῆ Ζαχαριάν.

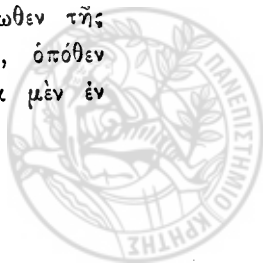
Τὴν 13ην Ἰουλίου ἀπήγαγον καὶ ἐκαρτομήσαν, ἐν τῇ αὐτῇ πλατείᾳ, τὸν ἐκ τῆς κωμοπόλεως Λαπήθου Χατζῆ Ἡ-

λίαν μεθ' ἑτέρων 17 πρωτίστων κτηματιῶν συγχωριτῶν του, ὧν τὰ ὀνόματα τῇ παρελεύσει τῶν χρόνων παρεδόθησαν εἰς τὴν λήθην. Τούτους, λέγεται, ὅτι κατήγγειλεν ὁ τῶν Βακουφίων Λαπήθου καὶ Καραβᾶ Μουτεβελῆς (ἐπιτετραμμένος) Μεχμέτ-Ἀγᾶς, ὅπως ἐπωφελήθῃ τῶν βακουφικῶν αὐτῶν γαιῶν καὶ ὑδάτων τοῦ ἀφιερώματος «Μεδινᾶς» καλουμένων ρουπιῶν. Μετ' αὐτῶν συναπήχθη καὶ ἐκαρτομήθη καὶ ὁ ἐκ τοῦ χωρίου Καραβᾶ δημογέρον Λαπήθου καὶ Καραβᾶ πλουσιώτατος κτηματίας Χατζῆ Νικόλας Λακυρεντίου Πρωτοσυγγέλου, ὃν ἀπεπειράθη νὰ λυτρώσῃ ὁ εὐνοῶν αὐτὸν Σείκ-Μεχμέταγας, ἀλλ' ὁ τῶν, ὡς εἴρηται, Βακουφίων Μουτεβελῆς ἠπειλήσει τὸν Κουτσοῦκ-Μεχμέτην ὅτι θὰ τὸν καταγγείλῃ ἐνεκεν τῆς χάριτος ταύτης εἰς τὸν Σουλτάνον, διὸ ἐκαρτομήσαν καὶ τοῦτον.

Αὐθήμερόν ἀπήγαγον εἰς Λευκωσίαν καὶ ἐκαρτομήσαν τοὺς ἐκ Κυθραίας διαπρέποντας ἐπὶ κτήμασι καὶ πλούτῳ Χατζῆ Ἰωάνν καὶ Χατζῆ Ἀτῆλλαν, τὸν ἐκ τοῦ χωρίου «Ἐξω Μετόχιου» Πρωτοπαπᾶν Χριστόδουλον, καὶ τὸν ἐκ τοῦ χωρίου Βῶνης παπᾶ Ἰωάννην.

Τὴν δὲ 14ην Ἰουλίου συνέλαβον καὶ τὸν πρὸ ἡμερῶν ἀναζητούμενον καὶ ἔν τινι κρύπτῃ τῆς κατὰ τὴν συνοικίαν Λευκωσίας Φανερωμένην οἰκίας του κρυπτόμενον Χατζῆ Συμεῶν Γλυκῦ, ὃν τινα κατήγγειλεν ὁ γείτων αὐτοῦ χριστιανὸς ἐκ Συρίας Χαπίτης, ὅστις ἐπέτυχε νὰ τὸν παρατηρήσῃ ἐξερχόμενον τὴν νύκτα τοῦ ἀσύλου του, καὶ ὄντινα ἀπηγγόνισαν ἐξαρτήσαντες αὐτὸν ἐπὶ τοῦ παραθύρου τῆς οἰκίας του.

Τὰ μαρτυρικὰ λείψανα τῶν θυσιασθέντων ἱερωμένων τε καὶ λαϊκῶν, τινὰ μὲν ἐρρίφθησαν ἀπὸ τοῦ φρουρίου ἐξωθεν τῆς πόλεως ὑπὸ ἐπὶ τούτῳ ἀγγαρευθέντων χριστιανῶν, ὁπόθεν ἕτεροι ὁμογενεῖς τὰ παρέλαβον καὶ τὰ ἔθαψαν, ἀλλὰ μὲν ἐν

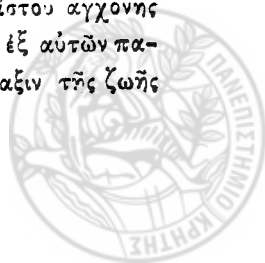

τῶ νεκροταφείῳ τῆς Παλλουργιοτίσσης, ἄλλα δὲ ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῶν Ἁγίων Ὁμολογητῶν, ἐνῶ ἐτάφη καὶ τὸ τοῦ Ἀνδρέου Δαβίδ, τινὰ δὲ μετέφερον καὶ ἔθαψαν ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς Ἱερᾶς Ἐκκλησίας Φανερωμένης, ἐν ἄρχῃ εἰγῆ καὶ ἐν ὥρᾳ θαθείας νυκτός. Τὰ μὲν τῶν Ἀρχιερέων καὶ Κληρικῶν ἐν ἰδιαιτέρῳ τάφῳ, τὰ δὲ τῶν λαϊκῶν ἐπίσης παραπλεύρως. Τὸν τόπον δὲ τῆς μετακομιδῆς τῶν μαρτυρικῶν τούτων λειψάνων δεικνύει πλάξ φέρουσα τῆν ἀκόλουθον ἐπιγραφὴν:

«*Ἐν τῷ ὑπὸ τὴν ἱερὰν ταύτην Τράπεζαν νεκροταφείῳ, κεῖνται τὰ ὀστᾶ τῶν κατὰ τὸ 1821, 9—10 Ἰουλίου ἀπηγχονισθέντων καὶ κατατομηθέντων ἱερομένων καὶ λαϊκῶν, καὶ ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς Φανερωμένης ἐνταφιασθέντων. Ἀνακαινισθείσης δὲ τῆς Ἐκκλησίας 1872—1873, ἀπεκομίσθησαν ἐκ τοῦ προτέρου αὐτῶν τάφου καὶ τὰ ἱερὰ ὀστᾶ τῶν τότε θαυρατωθέντων, καὶ ἐτέθησαν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, εἰς μνημόσυνον αἰώνιον. Τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἰς ταῦτα.*

«*Κυπριατοῦ Ἀρχιεπισκόπου, Χρυσάνθου Γιάφου, Μελετίου Κιτιίου, Λαυρεντίου Κυρηναίας, Ἰωσήφ Ἡγουμένου Κύκκου, Μελετίου Ἀρχιδιακόνου, Γ. Μασούρα, Π. Οἰκονομίδου, Μ. Γλυκῷ, Πιεράκη. Ἰωάννου Ἀντωνοπούλου, Π. Βοσκοῦ, Ν. Ζωγράφου, Σ. Σολομῆ, Σ. Συμεωπούλου, Χρ. Κουρτελλαρίδη».*

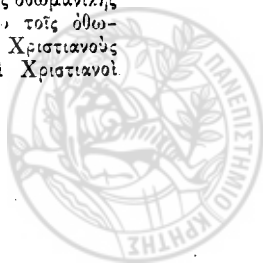
Ἀξία ὄντως θαυμασμοῦ εἶναι καὶ ἡ μεγίστη εὐστάθεια τοῦ χαρακτῆρος, τὴν ὁποίαν ὁ ἱερός Κλῆρος ἔδειξεν ἐπὶ τῆς καταδιώξεώς του καὶ κατ' ἔμπροσθεν τῆς ἐπονειδίστου ἀγχόνης καὶ ὑπὸ τὴν ἀνθρωποκτόνον μάχαιραν. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν παρορμῶντο ν' ἀρνηθῶσι τὸν Χριστὸν πρὸς διαφύλαξιν τῆς ζωῆς

των καὶ παλλῶν ἄλλων ἐφημέρων ἀγαθῶν ἀπόλαυσιν, ἀλλ' ὅλοι μέχρις ἐνός τὸν ἀγῶνα τὸν κελὸν ἠγωνίσαντο, τὴν πίστιν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τητήρηκασιν, καὶ οὕτω τοῦ ἀμαρτάντου ἔτυχον στεφάνου τῆς αἰωνίου μακαριότητος, παρὰ τοῦ μεγάλου ἀθλοθέτου Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ αἱ τελευταῖαι στιγμαὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ, καθ' ἃ οἱ εἰδότες ἐβεβαίωσαν, ἐφάνησαν τῶντι στιγμήαι πίστεως ἀκραιφνοῦς, ὁποῖα τὰς προπαραινκευάξει ἐν περιστάσεσι τοιαύταις συνείδησις ἀκηλιδωτος καρδία ἀγαθοποιός καὶ μεγάλη, περιφρόνησις τῆς προσκαίρου ζωῆς καὶ προσδοκία τῆς μελλούσης καὶ μακαρίας ἐκείνης, ἣν ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Τὸ πρῶτόλειον τοῦτο θῦμα λαβὼν τὴν ἦν ὁ δῆμιος ἐκράτει θηλείαν τῆς ἀγρόνης, κηλόγησεν αὐτὴν σταυροειδῶς τρεῖς, καὶ εἶτα διὰ φωνῆς βαρείας εἶπεν, « Ἐκτέλεσον ἤδη τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀπεινοῦς κυρίου σου ».

Μεταξὺ τῶν προγεγραμμένων Παφίων καταλέγονται καὶ οἱ ἀδελφοὶ Χατζῆ Νικόλαος καὶ Χατζῆ Γεώργιος Χατζῆ Τομαζοῦ (στ') ἐκ τοῦ χωρίου Κρίτου Τέρας· πατὴρ ὁ τελευταῖος τοῦ ἐπιζῶντος Νικοδήμου Γεωργιάδου, τελειοφοίτου τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου τῆς θεολογίας καὶ φιλολογί-

(στ') Χ. Τομαζοῦ ὁ ἐκ Κρήτου Τέρας, τὸ κατ' ἀρχαίαν Κοιλαρᾶς καθὸ προγαστωρ) ἐπικαλούμενος, ἐπωνομάσθη μετὰ τοῦτα Καπατζῆ (ἦτο: Καπάτζης = ἱκανός· διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν. Ἀπαιτοῦντων αὐθιγέρως τῶν ὀθωμανῶν κατοικῶν τῆς γε τριαζοῦς ἐκώμης Τέρας, ἵνα ἀραιώσῃσι τὸ ἀφθονον καὶ λαμπρὸν ὕδωρ τῆς κώμης Κρήτου, ὁ Χ. Τομαζοῦ, ἀντιστάς καὶ πεισθεις, ὅτι ἀδύνατον ἦτο νὰ τύχῃ τῶν δικαίων παρὰ τῆς ἐν Κύπρῳ Ὀθωμανικῆς ἀρχῆς ἐτόλμησεν ἐπὶ τοῖς δεινοῖς ἐκείνοις χρόνοις ἵνα μεταβῇ εἰς Κωνσταντινοῦπόλιν, καὶ ζητήσῃ δικαιοσύνην ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν συναγεχωρίων του παρὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης. Ὁ δὲ Σουλτάν Μαχμὺτ εὐαρεστηθεὶς ἐκ τῆς τόλμης τοῦ ἀνδρός, καὶ ἰδίᾳ δὲ τὴν γνώσιν τῆς ὀθωμανικῆς γλώσσης, ἐνετείλατο τὴν ἐκδοσὴν φερμανίου, δι' οὗ ἀπηγορεύετο τοῖς ὀθωμανοῖς πᾶσα περὶ τοῦ ἐν ὄψῳ ὕδατος ἐνόλησις πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς κατοίκους τῆς Κρήτου, καὶ οὕτως ἔκτοτε εἰσέωσαν οἱ χωρικοὶ Χριστιανοὶ τὸ ὕδωρ μηδαμῶς παρὰ τῶν ὀθωμανῶν ἐνοχληθέντες.

127
ας. Ἀλλὰ τούτους οἱ ἐγχώριοι ὀθωμανοὶ ἄμχ τῷ ἀκούσματι ἔδραμον καὶ διέσωσαν ἐκ τῆς ἀγχόνης, ἀνομολογήσαντες, ὅτι οὗτοι ἦσαν οὐ μόνον εὐεργέται καὶ προστάται τῆς ἐπαρχίας πάσης, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοῦ Σουλτάνου οἱ ταμίαι, καθὼς τοὺς φόρους τῶν ἑαυτῶν συγχωριτῶν πληρώνοντες. Καὶ ὁμως κατὰ τὴν ἐν Πύλῳ καταστροφῇ τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου, ἐνεργηθείσης ἐν Κύπρῳ δευτέρας σφαγῆς πρὸς ἐκδίκησιν, ὑπέκυψαν καὶ οὗτοι εἰς τὸ μοιραῖον τέλος, ἐπειδὴ δὲν προέλαβον οἱ συγχωριταὶ τῶν ὀθωμανοὶ νὰ σπεύσωσι καὶ πάλιν καὶ νὰ σώσωσιν αὐτοὺς ἐκ τῶν χειρῶν τῶν δημιῶν των.

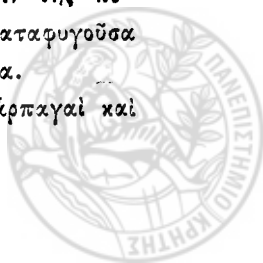
Ἐκ τῶν ὑποστάντων δὲ κατὰ τὸ 1821 τὸ μαρτύριον τῆς φυλακίσεως καὶ ἐπομένως διασωθέντων, ἦσαν ὁ τε Χατζῆ Μιχαὴλ Ἀντωνίου, ὁ καὶ Μαρίνου λεγόμενος, ὅστις ἐπὶ πολὺν χρόνον διετέλει ἐν τῇ τοῦ Σεραγίου φυλακῇ βασανιζόμενος· καὶ ὁ υἱὸς τοῦ καρατομηθέντος Ἀνδρέου Δαβίδ, Μάρκος Ἀνδρεάδης καλούμενος, ὁ 17ετής τότε ὢν τῇ ἡλικίαν, ὃν ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν μῆνας ἐβασάνιζον σκληρῶς ἵνα ἐξουώσῃ, καὶ εἰς ἀμοιβὴν νὰ τῷ ἐπιστρέψωσιν ὀλόκληρον τὴν δήμευθεῖσαν τοῦ πατρὸς του περιουσίαν, καὶ ὅστις ὅπως ἀπαλλάξῃ ἑαυτὸν τοῦ μαρτυρίου ἠναγκάσθη νὰ προσποιηθῇ τὸν φρενοβλαβῆ.

Ἐκ τῶν ὑποστάντων δὲ κατὰ τὸ 1821 τὸ μαρτύριον τῆς φυλακίσεως καὶ ἐπομένως διασωθέντων, ἦσαν ὁ τε Χατζῆ Μιχαὴλ Ἀντωνίου, ὁ καὶ Μαρίνου λεγόμενος, ὅστις ἐπὶ πολὺν χρόνον διετέλει ἐν τῇ τοῦ Σεραγίου φυλακῇ βασανιζόμενος· καὶ ὁ υἱὸς τοῦ καρατομηθέντος Ἀνδρέου Δαβίδ, Μάρκος Ἀνδρεάδης καλούμενος, ὁ 17ετής τότε ὢν τῇ ἡλικίαν, ὃν ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν μῆνας ἐβασάνιζον σκληρῶς ἵνα ἐξουώσῃ, καὶ εἰς ἀμοιβὴν νὰ τῷ ἐπιστρέψωσιν ὀλόκληρον τὴν δήμευθεῖσαν τοῦ πατρὸς του περιουσίαν, καὶ ὅστις ὅπως ἀπαλλάξῃ ἑαυτὸν τοῦ μαρτυρίου ἠναγκάσθη νὰ προσποιηθῇ τὸν φρενοβλαβῆ.

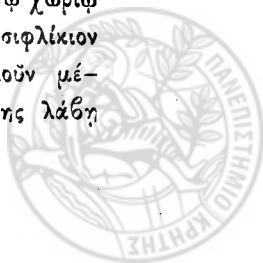
Ἐκ τῶν ὑποστάντων δὲ κατὰ τὸ 1821 τὸ μαρτύριον τῆς φυλακίσεως καὶ ἐπομένως διασωθέντων, ἦσαν ὁ τε Χατζῆ Μιχαὴλ Ἀντωνίου, ὁ καὶ Μαρίνου λεγόμενος, ὅστις ἐπὶ πολὺν χρόνον διετέλει ἐν τῇ τοῦ Σεραγίου φυλακῇ βασανιζόμενος· καὶ ὁ υἱὸς τοῦ καρατομηθέντος Ἀνδρέου Δαβίδ, Μάρκος Ἀνδρεάδης καλούμενος, ὁ 17ετής τότε ὢν τῇ ἡλικίαν, ὃν ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν μῆνας ἐβασάνιζον σκληρῶς ἵνα ἐξουώσῃ, καὶ εἰς ἀμοιβὴν νὰ τῷ ἐπιστρέψωσιν ὀλόκληρον τὴν δήμευθεῖσαν τοῦ πατρὸς του περιουσίαν, καὶ ὅστις ὅπως ἀπαλλάξῃ ἑαυτὸν τοῦ μαρτυρίου ἠναγκάσθη νὰ προσποιηθῇ τὸν φρενοβλαβῆ.

Τὰς σφαγὰς ἐπισφράγισαν αἱ λεηλασίαι καὶ αἱ ἀρπագαὶ καὶ

Χατζησίου
Μάρκου

αὶ δημεύσεις τῶν κινητῶν καὶ ἀκινήτων περιουσιῶν, αἵτινες δὲν περιωρίσθησαν εἰς μόνους τοὺς προγραφέντας καὶ θανατωθέντας. Αἱ τῶν Μητροπόλεων, Μοναστηρίων καὶ Ἐκκλησιῶν περιουσίαι, τὰ ἱερὰ ἄμφια καὶ σκεύη, ὁ τῶν ἱερῶν εἰκόνων διάκοσμος καὶ πᾶν ἄλλο κινητὸν καὶ ἀκίνητον ἐλεγκτήθησαν, ἤρπάζησαν ἐδημεύθησαν. Αἱ σύζυγοι καὶ τὰ τέκνα τῶν φονευθέντων ἢ διαφυγόντων τὴν μάχαιραν καὶ τὴν ἀγχόνην ἐρρίφθησαν ἐξω τῶν οἰκιῶν καὶ διετέλεσαν ἄστεγα καὶ ἐστερημένα καὶ αὐτῶν τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων. Ἐκτὸς τῆς κινητῆς περιουσίας, ἣν ἤρπασαν ἐκ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐδημεύσαν καὶ τὸ τῆς Αὐγασίδος Μετόχιον, ὅπερ εἶτα ἀντὶ πολλῶν χρημάτων ἠγόρασεν ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Ἀρχιεπίσκοπος Πανάρετος, ὡσαύτως καὶ τὸ ἐν Κοντέχ πλούσιον εἰς προσόδου, ὅπερ ἤδη κατέχουσι τὰ τέκνα Λαπιέρ. Τὴν αὐτὴν ὑπέστησαν λεηλασίαν αἱ Μητροπόλεις καὶ αἱ Ἐκκλησίαι Πάφου, Κιτίου καὶ Κυρηνείας, ἐξαίρουμένης τῆς ἐν Λάρνακι Ἐκκλησίας Χρυσοπολιτίσσης, ἣς τὰ ἱερὰ σκεύη ἐπρόλαβε καὶ ἔσωσεν ὁ Πρόξενος τῆς Ἀγγλίας Ἀντώνιος Βονδιτσιάνος. Τὸ ἱερὸν καὶ Βασιλικὸν Μοναστήριον τοῦ Μυχαιρᾶ τὴν αὐτὴν ὡσαύτως ὑπέστη οἰκτρὰν λεηλασίαν, διασωθείσης μόνης τῆς ἁγίας Εἰκόνας, ἣν κατόρθωσαν οἱ Μοναχοὶ νὰ ἐξαγάγωσιν ἐξαπατήσαντες τοὺς φρουροῦντας Γιαννιτσάρους, καὶ νὰ κρύψωσιν ἐν τινὶ φάραγγι. Σὺν τούτοις ἐδημεύθη ὁ ἐν τῷ χωρίῳ Πέρα μύλος τοῦ αὐτοῦ Μοναστηρίου, ὃν κατόπιν ἐξηγόρασεν ὁ Οἰκονόμος Ἰζενιήλ, ἐπίσης τὸ ἐν Λιθροδόντα πλούσιον εἰς γαίας καὶ ἐλαιόδενδρα Μετόχιον, ὅπερ ἐξηγόρασε μετὰ ταῦτα ὁ Ἠγούμενος Καλλίνικος, πρὸς δὲ καὶ τὸ ἐν τῷ χωρίῳ Στροβέλφ Μετόχιον, καὶ τὸ πρὸ τὴν Λευκωσίαν Τσιφλίκιον καλούμενον Κρόσκι, καὶ τὸ τῆς Τύμβου, ἅπερ διατελοῦν μὲχρι τοῦ νῦν ὑπὸ ξένην κατοχὴν. Ἴνα δὲ ὁ ἀναγνώστης λάβῃ

ιδεάν τῆς τότε φρικώδους κατατροφῆς καὶ λεηλασίας, καταχωροῦμεν αὐτολεξί τὸν ἐν τῷ Κώδικι τοῦ ἱεροῦ Μοναστηρίου τῆς Κύκκου ὑφιστάμενον κατάλογον, τῶν ὄσων καὶ παρὰ τοῦ Μοναστηρίου τούτου ἤρπασαν καὶ ἐληλάτησαν, ἔχοντος ὡς ἔπεται.

Σημείωσις τῶν ὄσων ἤρπασαν ἀπὸ τὸ Μοναστήριον τῆς Κύκκου οἱ ἄνθρωποι τοῦ Ἡγεμόνος Κουτσούκ-Μεχμετέη, ὅτε Κεχαγζᾶς του, Σουλεϊμὰν-Ἀγᾶς, ὁ Καφτὰν-Αγασίς, καὶ ὁ Κέντζ-Ἄσμαναγας, καὶ ὁ Κζατίπης τοῦ Μεχμεμέ Νετζίπ-Ἐφένδης, καὶ δέκα τουφεκλίδες ἐν ἔτει 1821.»

«Ἐνα στεφάνι μὲ μαργαριτὰρι καὶ πετοῦδια ἀξίας

Γρ. 14,000

Ἐνα σενδὺκι καπλατισμένον μὲ βελιῦδον, τὸ μῆκος μίαν πήχυν, τὸ φάδος δύο ρούπια, τὸ ψύλος δύο ρούπια γεμάτο φλωρία

Ἐνα σιδερένιον σενδοῦκι μῆκος ἡμισείαν πήχυν, φάδος 2 ρούπια, τὸ ὕψος τοῦ ἡμισείαν πήχυν γεμάτον μονέδα λογιῆς λογίων.

Ἐνα ἕτερον σενδοῦκι ἡμισυ πήχυν μῆκος, τὸ πλάτος τοῦ ἡμισείαν πήχυν, τὸ ὕψος τοῦ ἡμισείαν πήχυν, γεμάτον ἀλλήλα.

Εἰς μετρητὰ ἐκ διαφόρων μερῶν

Γρ. 90,000

Ἄσχημη κρουτζέδες (ράβδους) ὀκάδες 60

Χρυσάρι κρουτζέδες (ράβδους) ἱράμια 5,800.

Ἐτερα ἄσπρα χρήματα ὅπου ἔλαβεν ὁ Κέντζ-Ἄσμαναγας εἰς Λευκωσίαν.

4 κανδύλαις χρυσαῖς ἀξίας

Γρ. 55,000

Πρὶν θανατώσῃ τὸν Ἡγούμενον ἔλαβε παρ' αὐτοῦ

Γρ. 55,000

Διὰ χεῖρός τοῦ Κέντζ-Ἄσμαναγα λάδι ὀκάδες 3,000

Διὰ τοῦ ἰδίου κηρίον ὀκάδες 1630.

Κηρί καφοῦρι διὰ τοῦ ἰδίου ὀκάδες 150.

Διὰ τοῦ ἰδίου μουλάρια 25 πρὸς γρόσια 500

Γρ. 12,000

Ὁ ἴδιος ἀπὸ Μετόχια 30 ἴππους πρὸς γρόσια 200

Γρ. 6,000

12 έτερα μούλάρια όπου έπληρεν ό Κέντζ-'Οσμάναγας και
ό 'Ομέραγας και ό Τελίπασις Γρ. 6,000

'Ένα σενδοϋι ήμισειαν πήγυν μῆκος, δύο ρούπια φάρδος
και ένα ρούπιν ύψος γεμάτων τζεβαχερικά χρυσά νοσήματα
άφιερωθέντα υπό Χριστιανών), και τό σενδοϋι κεχρυσωμένον,
διά χειρός Κεχαγιά-Σουλεϊμάν-'Αγά.

Οί άνθρωποι ήρπασαν από τά διάφορα Μετόγια Μοναστηρίου Γρ. 75,000

'Ο Κέντζ-'Οσμάναγας και ό Χατζή 'Ομέραγας έλαβον και έφερον από τό
Μοναστήρι 100 Σιτζατέδες (τάπητας) και 120 κιλίμια (είδος άλλων ταπή-
των).

Τυρία όπου έστειλεν εις Λευκωσίαν 14,000

Μυζήθραις κομμά τια ώσπύτως 6,000.

'Άλυμα και τυπάρια κηρί όκάδες 1,200.

'Άσημικά έτερα όπου έπιασε και εξύγισεν ό Κουτσούκ Μεχμετής όκ. 46.

'Ο Χοτζεκιάνης ένα σταυρόν θαυμαστόν με διαμαντικά.

Ζάρφια, χανάπια, δισκάρια, περονομαχααρακοχλιάρια τών Πατέρων άση-
μένα κομμάτια 500.

'Ωρολόγια κόρφου τών Πατέρων 60.

Στητά ώρολόγια θαυμαστά 5.

'Από τα Μετόγια σιτάρι και κριθάρι Μόδια (6 κοιλά έναστον) 200.

Τάς εις φορέματα Πατέρων και λοιπάς περιουσίας τάς ήρπασαν οί φύλακες
Γεν τσαροι. (ζ)

'Έπτά πολυελαιοι άσημένοι, οί μικρότεροι όκάδες 35, οί μεγαλειότεροι δε
όκάδες 85.

'Έτι 32 καμήλους, έφ' ών έφόρτωσαν τά άνωτέρω συλληθέντα.

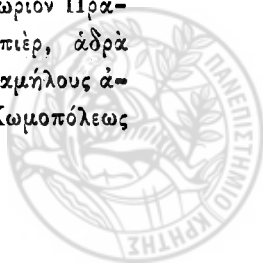
Και άλλα διάφορα, άτινα δι' Αύτοκρατορικού διατάγματος διατάχθησαν
νά επιστραφώσιν εις την 'Αρχιεπισκοπήν, άλλ' έδέησε νά πληρώσωσι δθθεν
οί Χριστιανοί πρόστιμον ίπερ'άι μυριέ τουρκιστι καλούμενον), και ούτω άνε-
λύθησαν τά χρυσά και άργυρά είδη, και έπωλήθη ό άργυρος προς παράδες 13
τό δράμι, ίνα πληρωθῆ τό χρέος.

Τά δε πράγματι επιστραφέντα είναι ένα Εύαγγέλιον μέγα ρωσσικόν και
τέσσαρα άλλα μικρά, και ένας σταυρός μέγας της Μεγάλης Παρασκευής
άργυρος του Αύξεντίου δωρόν, άνευ του ύποποδίου του, όπερ έγράθησαν.

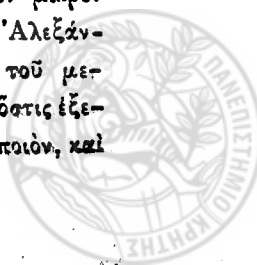
(ζ) 'Έν εκάστη Μητροπόλει, Μοναστηρίω και 'Εκκλησίαις ετάχθησαν φρου-
ροι Γενίτσαροι, όπως εξασφαλίσωσι την λεηλασίαν και δήμευσιν, ούτινας και
ούτοι έλάμβανον μέρος εις τάς άρπαγάς και δηλώσεις.

Ἐκ τῶν διασωθέντων καὶ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν μεταναστευ-
 σάντων Χριστιανῶν Κυπρίων, ἦσαν καὶ οἱ ἐκ Λάρινακος ἀδελ-
 φοὶ Σαρίπολοι Χριστοδούλου καὶ Ἰωάννης, πατὴρ ὁ τελευ-
 ταῖος τοῦ ἀποβιώσαντος δικαπρεποῦς Νομομαθοῦς Καθηγητοῦ
 Νικολάου Σαριπόλου. Ἐπίσης ὁ Χριστοδούλος Φραγκοῦδης
 καὶ ὁ Ἀρχιδιάκονος τοῦ Μητροπολιτικοῦ Θρόνου Κυπριανός,
 οὓς ἔσωσεν ὁ Χατζῆ-Οὐτεῖν-Ἐφένδης Σέχης τοῦ παρὰ τὰς
 Ἀλυκίς τῆς Λάρινακος Τεκκέ (ἀρχαίου ὀθωμανικοῦ Τερέ-
 νους). Ὁ ἐκ τῆς αὐτῆς πολέως Χατζῆ-Παταρός, ὃν ὁ Πρό-
 ξενος τῆς Ἀμερικῆς Μαρίνος ὅπως ἐπιβιβάσῃ ἐντὸς ἀποπλέ-
 οντος Ευρωπαϊκοῦ πλοίου ἔκρυψεν ἐντὸς βαρελίου. Οἱ ἐκ
 Λευκωσίου Δαβὶδ Ἀνδρεάδης, ὅστις κατέφυγεν εἰς Βενετιάν
 καὶ εἶτα εἰς Σύρον, μετερχόμενος μέχρι τελευτῆς τὸν Συμ-
 βολαιογράφον, ὁ Ονούφριος Ἰασωνίδης καὶ ὁ Δημήτριος Σι-
 βιτάνος. Οἱ ἐκ Λευκωσίας Χατζῆ-Ραφαὴλ Τελεβάντος μετὰ
 τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων του, ὁ Χατζῆ-Γιαννάκης, ὁ ἑ-
 ξάρχος τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου Ἰωαννίκιος, ὁ μετὰ ταῦ-
 τιν τῆ προστασίᾳ τῶν ἰσχυρῶν φίλων του Χοσρέφ-Πασῆ καὶ
 Φεττίχ-Πασῆ, μετ' ὧν ἐσχετίσθη ἐν Παρισίοις, Ἀρχιεπίσκο-
 πος τῆς Κύπρου γενόμενος. Ἐτι ὁ ἐκ Λαπήθου Χατζῆ-Λοι-
 ζῆς Εὐαγόρας μετὰ τῶν δύο υἱῶν του, ἐξ ὧν ὁ εἰς Χατζῆ-
 Παναγιώτης Εὐαγόρας μετέβη εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔλαβε
 μέρος ἐνεργὸν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνος,
 καὶ οἱ ἐκ Κυθραίας Χατζῆ-Πετράκης καὶ Χατζῆ-Πασχαλῆς,
 ἐκ τῶν μάλα πλουσίων γαιοκτημόνων. Διεσώθη δὲ ἐκ τοῦ
 θανάτου καὶ ὁ Ἠγούμενος τῆς Μονῆς Μαχαιρᾶ Γερμανός,
 τυχαίως εὐρεθεὶς κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον εἰς τὸ χωρίον Πρα-
 στίον τῆς Μεσαορίας, ὃν ἔσωσεν ὁ Γεώργιος Λαπιέρ, ἀδρά-
 λαβὼν χρηματικὰ λύτρα τῆς ζωῆς καὶ δώδεκα καμήλους ἀ-
 νηκούσας τῷ Μοναστηρίῳ. Σὺν τούτοις ὁ ἐκ τῆς Κωμοπόλεως

Κοιλανίου Χακζῆ Ζαχαρίας Ἀποστολίδης, ὃν τινα ἔσωσεν ὁ-
 θωμανίς τις ἐκ τοῦ χωρίου Παραμάλη, κρύψασα αὐτὸν τὸ κατ'
 ἀρχὰς ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς, καὶ εἶτα ἵνα μὴ οἱ ἀ-
 ναζητοῦντές τον ἀνακαλύψωσι τὸ ἄσυλόν του, ἐνέδυσεν αὐ-
 τὸν τὰ τοῦ συζύγου τῆς χωρικῶ ἐνδύματα, καὶ οὕτω μετεμ-
 φισμένος καὶ ἀγνώριστος κατόρθωσε νὰ διαφύγη τὴν προσο-
 χὴν τῶν ἀνθρώπων τῆς Ἀρχῆς καὶ νὰ καταφύγη παρὰ ἰσχυ-
 ρῶ φίλῳ του, εἰς Λεμησσόν. Πρὸς δε ὁ ἐκ Λευκωσίας Γιαννά-
 κης Παυλίδης, ὁ καὶ Κγριουζέλ Γιαννάκης ἐπωνυμούμενος, ὁ-
 στίς κατέφυγεν εἰς τὴν ἐν Λάρνακι οἰκίαν τοῦ Βόζεβιμ ἐπιβι-
 βασθεὶς παρ' αὐτοῦ ἐπὶ ἀποπλέοντος διὰ τὴν Τεργέστην, Εὐ-
 ρωπαϊκοῦ πλοίου. Καὶ ὁ Χριστοφάκης Παυλίδης, πατὴρ τοῦ
 νῦν ἐν Αἰγύπτῳ διαπρεποῦς Παύλου Δρανέτ-Πασιᾶ, ὅστις
 κατέφυγεν ὡσαύτως εἰς Λάρνακα καὶ διεσώθη ὑπὸ τὴν σκέ-
 πην Εὐρωπαίου τινός. Ὅπως δ' ἀποφύγῃσι τὸν κίνδυνον τῆς
 ἀτιμώσεως ἦτε Ἄννα σύζυγος Γιαννάκη Παυλίδου καὶ Ἄννα
 σύζυγος Χριστοφάκη Παυλίδου, καὶ Κοκόνα προμήτωρ τοῦ
 Παύλου Δρανέτ-Πασιᾶ, ἐξῆλθον καὶ αἱ τρεῖς ὁμοῦ τῆς Λευ-
 κωσίας μετὰ τοῦ δωδεκαετοῦς Παύλου πενηθοροῦσαι καὶ
 φέρουσαι ἐκάστη ἀνὰ χεῖρας πινάκιον κολλυθῶν ὡς δῆθεν
 πορευόμεναι εἰς τὸ παρακείμενον τῶν Ἁγίων Ὁμολογητῶν
 νεκροταφεῖον νὰ τελέσωσι μνημόσυνον, καὶ οὕτω διὰ νυκτός
 κατῆλθον εἰς Λάρνακα ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ εὐρωπαίου Πισῶ
 Γραμματέως τοῦ Προξενείου τῆς Σαρδηνίας, ἐνθα καὶ ἕτεροι
 32 καταδιωκόμενοι οἰογένηται εἶχον καταφύγη. Παρελθόν-
 τος δὲ τοῦ κινδύνου ὁ Ἰωάννης Δάβιδ παραλαβὼν τὸν μικρὸν
 ὡς εἴρηται, ἀνεψιὸν του Παῦλον ἀπέπευσαν εἰς Ἀλεξάν-
 δρειαν, ὅπου ὁ νεκρὸς Παῦλος ἔτυχε τῆς προστασίας τοῦ με-
 γάλου τῆς Αἰγύπτου ἀναμορφωτοῦ Μωχάμετ-Ἀλῆ, ὅστις ἐξε-
 παιδεύσεν αὐτὸν ἐν Γαλλίᾳ ὁδοντοίατρον καὶ φαρμακοποιόν, καὶ

μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν του ἐτίμησεν αὐτὸν διὰ τοῦ βραβυμοῦ τοῦ Βέη, οἱ δὲ διάδοχοί του εἶτα μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ Πασιᾶ, ὃν μέχρι τοῦδε ἐπκξίως φέρει τιμώμενος ὑπὸ πάντων.

Οἱ δὲ δι' ἀδυναμίαν χαρακτῆρος ἐξημόσαντες περὶ τοὺς τεσσαράκοντα τὸν ἀριθμὸν, παρελθόντος τοῦ τρομεροῦ καὶ καταστρεπτικοῦ κλύδωνος, προσῆλθον οἱ πλείστοι καὶ ἀπέθανον μετ' ἀφωσιώσεως εἰς τὸ πάτριον θρήσκευμα, οἱ μὲν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ μεταναστεύσχυες, οἱ δὲ καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι διαμείναντες. Μεθ' ὅλων τούτων συγκαταλέγεται καὶ ὁ Ἰωάννης Βαπτιστῆς Βενεδούτσης. ὅστις ἔσχε τότε σύζυγον τὴν Αἰκατερίνην θυγατέρα Ἀντωνίου Βονδιτσιάνου, ἐξ ἧς ἔτεκε τρεῖς υἱοὺς, τὸν Παῦλον, Ὀδυσσεᾶ καὶ Τηλέμαχον Βενεδούτσας, θυγατέρας δὲ πέντε, τὴν Χρυσυῖδα, Μαριγῶ, Ἐλένην καὶ Πηνελόπην σύζυγον τοῦ ἱππότου καὶ Γεν. Προξ. τῆς Αὐστρίας Ἀντωνίου Λκουρὴν καὶ Ροζάνδραν σύζυγον Χαραλάμπου Σκαρλάτου. Ὁ Ἰωάννης Βαπτιστῆς τυγχάνων καὶ οὗτος προγεγραμμένος ἐρυλακίσθη παρὰ τοῦ Ἡγεμόνος, ὅπως ὑποστῆ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ἀλλ' ὡς διηγῆθη ἡμῖν ὁ υἱὸς του Ὀδυσσεὺς Βενεδούτσης ὑπρόξενος τῆς Ρωσσίας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὅπως σώσῃ τὴν πολυμελῆ οἰκογένειάν του, ἐμήνυσε τῷ Ἡγεμόνι ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ τῷ διακοινώσῃ σπουδαῖόν τι, καὶ προσαχθεὶς ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν Συμβουλίᾳ, ἀφῆρσε τὸ χριστιανικὸν τῆς κεφαλῆς κάλυμμα καὶ ὁμολήσῃ τὸν ἰσλαμισμόν. Ἐφ' ᾧ καὶ τῷ ἐχαρίσθη ἡ ζωὴ καὶ οὕτω κατόρθωσε κατὰ τὸ 1825 νὰ καταφύγῃ πανέστιος εἰς Αἴγυπτον, ὅπου προσῆλθε καὶ πάλιν εἰς τὸ πάτριον θρήσκευμα βιώτας ἐνορέτως καὶ τελευτήσας κατὰ τὸ 1842. Καθ' ὃν δὲ χρόνον διετέλει, ὡς εἴρηται, ἐν τῇ φυλακῇ, ἡ σύζυγός του φοβηθεῖσα τὸν διὰ τῆς βίας ἐκτορκισμόν τοῦ μεγαλειτέρου υἱοῦ της Παύλου, κατόρθωσε νὰ τὸν ἐπιβιβάσῃ ἐπὶ πλοίου Γαλλικοῦ ἀποπλέον-

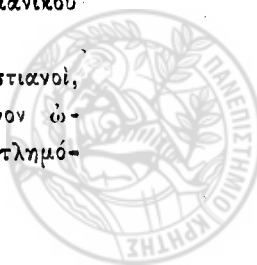
τος εἰς Μασσαλίαν, καὶ τυχὼν ἀρίστης ἐν Παρισίοις ἐκπαίδευσως, ἀπῆλθε κατὰ τὸ 1823 εἰς Ἀθήνας, ὅπου διωρίσθη ὑπὸ τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Βασιλέως Ὁθωνος ἐλεγκτῆς ἐν τῷ Βασιλ. Νομισματοκοπέῳ, εἶτα δὲ Γραμματεὺς τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου Γεν. Προξένου τῆς Ἑλλάδος Μιχαὴλ Τσοῖτσα, καὶ ἐτελεύτησε τὴν 3 Μαρτίου 1859 ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν 55.

Δίκαιος τῆς ἀρετῆς ὁ ἔπαινος, καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν πρέπει νὰ παρέλθωμεν ἐν σιωπῇ καὶ τὴν κατὰ τὴν λίαν κρίσιμον ἐκείνην ἐποχὴν φιλάνθρωπον διαγωγὴν εὐρωπαίων τινῶν Προξένων, οἵτινες ἤνοιξαν τὰς οἰκίας των εἰς καταφυγὴν καὶ σωτηρίαν πλῆθους ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων καταδιωκομένων καὶ κινδυνεύοντων, τιμήσαντες οὕτω ἐκυτοὺς καὶ τὰς σημαίας των. Ἐν Λάρνακι μὲν ὁ τῆς Ἀγγλίας Ἀντώνιος Βονδιτσιάνος, ὁ τῆς Ρωσσίας καὶ Σουηδίας Κωνσταντῖνος Περιστιάνης πάππος τοῦ νῦν ἐπιζῶντος ἐν Λεμησσῷ, Διδάκτορος τῆς νομικῆς Θεοδώρου Περιστιάνη, ἀμφότεροι Κεφαλλῆνες τὸ γένος. Ὁ τῆς Γαλλίας Mechain, ὁ τῆς Αὐστρίας Καπράρας, ὁ τῆς Νεαπόλεως Γεώργιος Καλημέρης, ὁ τῶν Ἠνωμένων Πολιτιῶν τῆς Ἀμερικῆς Μαρῖνος καὶ Βόζεβικ, μολονότι δεόν νὰ ὑπομνήσωμεν, ὅτι οἱ τελευταῖοι τέσσαρες ἀδρᾶ ἔλαβον λύτρα τῆς ζωῆς, πλουτίσαντες ὡς ἐκ τούτου. Ἐν Λεμησσῷ δὲ ὁ τῆς Ρωσσίας καὶ Ἀγγλίας Δημήτριος Φραγκοῦδης, μεθ' ὧν δικαίως πᾶν συγκαταλέγεται καὶ ὁ ἀγαθὸς τὴν καρδίαν Χουσεῖν-Ἐφένδης, προϊστάμενος τεῦ, ὡς εἴρηται, κατὰ τὰς ἀλυκᾶς τῆς Λάρνακος ὀθωμανικοῦ Τεμένους.

Ἄλλ' ἄλλοι ὅμως κατ' ὄνομα εὐρωπαῖοι χριστιανοί, ἥμιστα τιμίως καὶ φιλάνθρωπως προσηέχθησαν, οὐ μόνον ὠφεληθέντες καὶ πλουτίσαντες ἐκ τῶν περιουσιῶν τῶν πλημῶ-

φραγκοῦδης
δ/τ/π/α/α

ὁμοίαν
ὁ

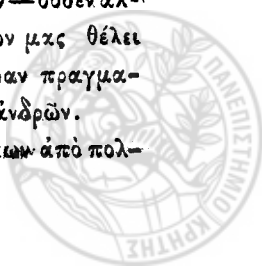

νων χριστιανῶν ραγιαδῶν, ἀλλὰ καὶ διότι συνετέλουν εἰς τὸν θάνατόν των, προδίδοντες αὐτοὺς ἐμμέσως πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ὅτε κατέφευγον ὑπὸ τὴν προστασίαν των. Μεθ' ὧν συγκαταριθμεῖται ὁ Γρακουμέττος Ματίης πρόξενος τῆς Πρωσσίας, καὶ καθ' ἃ ὑπὸ τῶν εἰδήσεων Ἰστ. Ἐκκλ. Κύπρ. ὑπὸ Φ. Γεωργίου ἀναφέρεται, καὶ ὁ Διερμηνεὺς τοῦ Γαλλικοῦ Προξενείου καὶ ἐπιστήθιος φίλος τοῦ Ἡγεμόνος Γεώργιος Λαπιέρ, ὅστις καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἀπαγχονίσεως καὶ καρατομήσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν λοιπῶν ἄλλων προύχόντων, παρὰ τὸ πλεῦρον διετέλει τοῦ Ἡγεμόνος θεώμενος ἀπαθῶς τὰ θύματα. (Ἀλλὰ καὶ ὁ ἰξομώσας Ἀνδρέας Σολομονίδης, ὁ μετωνομασθεὶς Χουρσίτ-Ἀγᾶς, σφόδρα τοὺς ὁμογενεῖς του κατεδίωξεν, ἐπωφεληθεὶς τῆς περιουσίας πολλῶν θυμάτων.)

Ἄξιον ὄντως θαυμασμοῦ εἶναι, ὅτι ἡ θεία Δικαιοσύνη δὲν ἐβράδυνε νὰ τιμωρήσῃ ὅλους ἐκείνους, οἵτινες διὰ τε τῆς προδοσίας καὶ τῶν ἀδικημάτων ἐθησαύρισαν. Καὶ ἀπόδειξις ἀναμφισβήτητος εἶναι, ὅτι ὁ οὕτω συσσωρευθεὶς πλοῦτός των, οὐ μόνον δὲν περιῆλθεν εἰς δευτέραν γενναϊάν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τούτων ἐτελεύτησαν πενέστατοι, τὰ δὲ ἀδίκως προσκτηθέντα κτήματα περιῆλθον καὶ πάλιν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Ἑλλήνων κατοίκων τῆς Κύπρου.

Τοιαῦτα ἐν μικρογραφίᾳ τὰ κατὰ τὸ 1821 μαρτυρικὰ τῆς μαρτυρικῆς Κύπρου γεγονότα. ἅπερ μετὰ τῶν δύο σχετικῶν ποιημάτων μας δημοσιεύομεν, κατὰ προτροπὴν ἀξιολόγων φίλων—ἵνα μὴ ἐκ τοῦ χρόνου λησμονηθῶσιν—οὐδὲν ἄλλο προτάσσοντες, εἰμὴ ὅτι τὸ μικρὸν τοῦτο ἔργον μας θέλει χρησιμεύσῃ μετ' ἄλλων προσομοίων εἰς τελειοτέραν πραγματεῖαν ἱστορικὴν ὑπὸ δακίμων καὶ πεπειραμένων ἀνδρῶν.

Εἰς τὴν ἄθροισιν τῶν ἀνεκδότων τούτων εἰδήσεων ἀπὸ πολ-

λοῦ κατεγείναμεν ἀναδιφήσαντες ἐπισταμένως τοῦς Κώδικας τῶν Μητροπόλεων, σύγχρονόν τι μικρόν χειρόγραφον Ἰωάννου Παπαῦ Παύλου αὐτόπτου τῶν γεγονότων καὶ μεθ' ὑπομονῆς ἀνιχνεύσαντες παρὰ τῶν γερόντων τὰ πιθανά (η'). Θέλομεν δὲ λογίσει ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς, ἂν ὁ ὀβολός μας οὗτος χρησιμεύσῃ ὡς ὁ περιλάλητος τῆς χήρας ἐκείνης τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου· τοῦτο δι' ἡμᾶς ἔσεται ἡ μεγαλειτέρα ἀμοιβή.

Τὸ πρῶτον ποίημά μας πιστὴ καὶ ἀληθὴς εἶναι τῶν συμβεβηκότων ἀφήγησις. Τοῦ δὲ δευτέρου συνετάξαμεν ὑπὸ ἀπλὴν ποιητικὴν ἔμπνευσιν, μεταπλάσαντες τὸ ἀληθὲς ἱστορικὸν γεγονός, ὅπερ ἔχει ὡς ἀκολούθως.

Ὁ ἀπαγχονισθεὶς Χατζῆ Συμεὼν Γλυκὺς ἔσχε δύο θυγατέρας, τὴν μὲν καλουμένην Ἀννέταν, τὴν δὲ Μαργαρόναν, αἵτινες εὐεδαῖς οὗται ἐπέσυραν τὴν προσοχὴν τοῦ Κουτσούκ-Μεχεμέτη, καὶ τὴν μὲν πρώτην ἔλαβε δι' ἑαυτὸν, τὴν δὲ ἔδωκε τῷ Βεκκιληχάρτζη του. Καθ' ὃν δὲ χρόνον κατελίμπανε τὴν Κύπρον, κληθεὶς ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἡ Ἀννέτα εὐτόλμως ἀπέρριψε τὰς προτροπὰς καὶ ὑποσχέσεις του, ὅπως τὸν ἀκολουθήσῃ. Οὗτος δὲ ἐμμανὲς γενόμενος ὑπ' ὀργῆς, ἠπειλήσεν νὰ τὴν φονεύσῃ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπειλήν του ταύτην ἠρωϊκῶς περιεφρόνησεν, ὥστε ἐν τῇ λύσει τοῦ θυμοῦ του ὁ Κουτσούκ-Μεχεμέτης, τρεῖς κατ' αὐτῆς ἀνεπιτυχῶς ἐπιυροβόλησε, καὶ οὕτω τῇ ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν. Διέμεινε δὲ ἐν Κύπρῳ βιώσασα μέχρι τελευταῖης ἐναρέτως καὶ πιστῶς εἰς τὸ πάτριον θρήσκευμα.

(η'.) Ἄξιον μνήμης τυγχάνουσι μεταξύ τούτων ὄλων ὁ τε μακαρίτης Χατζῆ Κυριάκος Πιερίδης, ὅστις κατὰ τὴν παλαιότενακτον ἐκείνην ἐποχὴν διέτέλει γραμματεὺς τοῦ Γραφείου τῆς Δημογεροντίας ἐν τῷ Σιμαγίῳ, καὶ ἐπομένως ἡ ζῶσα καὶ ἀληθὴς τῶν γεγονότων ἱστορία, καθὸ αὐτόπτης τῶν τραγικῶν τούτων σκηνῶν. Ἄς μετὰ συγκινήσεως μᾶς ἀφηγηθῆ, πολλάκις, πρὸς δὲ καὶ ὁ ἐκ Καραβά σέβαστός γέρον Ν. Φυλακτός.

ΜΕΡΟΣ Β'.

Καθὼς ὁπότεν εἰς τὰς θαλάσσας
Πνεῦμα Ζεφύρου σφοδρὸν φυσήσῃ,
Κ' ἐγείρῃ κύματα κελαινά.
Κ' εἰς τοὺς αἰθέρας συνάμα πάσας
Τὰς καταιγίδας ἐξαίφνης σείσῃ,
Κλονίσῃ βράχους τε καὶ βουνά,

Καὶ μ' ἓνα πάταγον ἀνασπάσῃ
Πρόρριζα δένδρα μικρὰ μεγάλα,
Νέφη ὑψώσῃ κονιορτοῦ,
Καὶ ἐρημώσῃ σπαρτὰ καὶ δάση,
Πτηνὰ διώξῃ, ἔμφυχα ἄλλα·
Ὅστω ἢ Κύπρος ὑπὸ φρικτοῦ

Συνεταράχθη τρόμου ὁπότε,
Τοῦ τότε Ἄνακτος Μαχμοῦτ ἀφίχθη
Ὁ ἀποτρόπαιος ὄρισμδς,
Ἴνα θερίσῃ τὸ ἄνθος τότε
Τῶν εὐγενῶν της, οὓς ὑποπτεύθη,
Ὅτι συνώμοσαν ἐχθρικῶς.

Ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου τρέχει,
Ὁ μὲν ᾿ς τῶν Φράγκων τὴν προστασίαν
Ὁ δὲ εἰς φάραγγας εἰς βουνά.
Ἄλλὰ οὐδεὶς των ἄσυλον ἔχει,
Παντοῦ τυγχάνων τὴν ἀπαισίαν
Ἄγχόνην, μάχαιραν καὶ δεινά.

Τὰ τέκνα κλαίουσι τὸν πατέρα,
Ἡ δὲ νεόνυμφος τὸν νυμφίον
Κ' ὑφούται γόσος καὶ οἰμωγή.
Θύματα νέα πᾶσα ἡμέρα,
Ἡ νύξ δὲ φρίκην τῶν μαρτυρίων,
Θάνατον αἶμα πᾶσα αὐγή.

Πρῶτος τῶν ἄλλων εἰς τοῦ Τοπάρχου
Θύμα πρωτόλειον μαρτυρίου,
Φέρετ' ὁ Κύπρου Κυπριανός.
Ὁ μύστης οὗτος δὲ τοῦ Ἀνάρχου
Δένετ' ὑφούται διὰ σχοινοῦ
Ἐπὶ τοῦ δένδρου, ὥσπερ ἄμνός.

Πικρῶς ἀγόμενος κατηράσθη
Τὸ θηριῶδες τῆς καταδίκης,
Υφώσας ὄμμα ᾿ς τὸν οὐρανόν.
Ὡς μέγας μάρτυς καθηγιάσθη
Ὁ γεραρώτατος Ἀρχιθύτης,
Καθότι στέφανον φαεινόν,

Περιεβλήθη ὁ θεῖος ἥρωσ,
Ὅ μέχρι τέλους ἐγκαρτερήσας
Εἰς τὰς βασάνους τὰς ἀλγεινάς·
Ὡς πιστὸς δοῦλος δὲ τοῦ Σωτῆρος,
Τὰς ἐπιγείους περιφρονήσας
Τιμὰς καὶ δόξας μηδαμινάς.

Μετὰ δὲ τοῦτον ᾿ς τοῦ μαρτυρίου
Τὴν θέσιν φέρουν Συλλειτουργοὺς του
Τρεῖς ἄλλους ἔτι Ἀρχιερεῖς·
Τὸν Πάφου πρῶτον, εἶτα Κιτίου,
Καὶ Κυρηνείας Συνοδικούς του
Καὶ Ἡγουμένους καὶ Ἱερεῖς.

* Ἄλλοι μὲν τούτων ἐκ τοῦ τραχήλου
Σφάγια ἤρτηνται τοῦ Ὑψίστου
Ἐπὶ πλατάνων κατὰ σειράν,
Ὡς θαρσαλέως καὶ μετὰ ζήλου
Ὑποστηρίξαντες τοῦ Ἀκτίστου
Ἐπαρξίν, δόξαν ὑπερφυᾶ.

* Ἄλλοι δὲ ἔκειντο ἐσφαγμένοι
Καὶ πορφυρόχροοι ἀπὸ αἷμα,
Μετὰ μαρτύριον ἱκανόν·
Ἄλλ' ἔλοι ἔφερον δοξασμένοι
Τὸ φαινότατον θεῖον Στέμμα
Τοῦ Βασιλέως τῶν οὐρανῶν.

Σέβας δὲ μέγα ἔτι παρεῖχεν
Εἰς ὄλους τ' ἅγια λείψανά των,
Χάρις δὲ θεία καὶ ἱερὰ
Ἐνωθεν ἤρχετο, καὶ κατεῖχεν
Οὐράνιον τι τὰ πρόσωπά των
Κ' ἡ ὄφιν ὄλων ἦτο φαιδρά.

Ὅφιν τοιαύτην καὶ μεγαλείον
Δίδει ὁ Πλάστης τῆς ἀληθείας
Εἰς πάντας ὄσους καρτερικῶς,
Ἐπὲρ Δογμάτων του τῶν ἁγίων,
Καὶ τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Θρησκείας
Μάχονται, πίπτουν μαρτυρικῶς.

Τρεῖς ὄλας ἦσαν ἐκτεθειμένοι
Ἡμέρας οὗτοι ἔς τοῦ μαρτυρίου
Τὴν θέσιν ταύτην πρὸς ἐμπαιγμόν.
Ἄλλ' ἡ ψυχὴ των δεδοξασμένη,
Ἐντὸς τῶν κόλπων τοῦ Αἰωνίου
Φέρει τὸν ἀφθαρτον στολισμόν.

Διὰ μαχαίρας κατατομεῖται
Μασοῦρος εἶτα πρῶτος τῆς Νήσου,
Καὶ ὁ Ἄνδρέας ὁ ἀδελφός,
Οὐ πᾶς ὁ αἰκος λεηλατεῖται
Καὶ εἰς τοὺς δρόμους ρίπτοντ' ἐξίσου
Σύζυγος, τέκνα, ἀσυμπαθῶς.

Γιονούζης ἔτι, ὅστις ἐνδύθη,
"Ἴνα τὸν θάνατον ἀποφύγη,
"Ἐνδυμα, λέγουν, τοῦ χωρικοῦ
Καὶ ἐφ' ἡμέρας εἶχ' ἐπιτύχει
Ὑπὸ τὴν σκέπην νὰ καταφύγη
Τοῦ Προξενείου τοῦ Ρωσικοῦ.

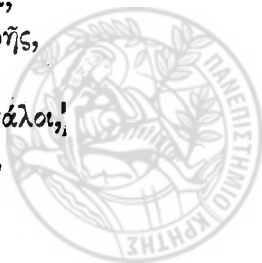
Εἶτα δ' ἐκρίθη ἐπὶ ἐλαίας.
"Ὅπου διήγε πολλὰς ἡμέρας
"Ἐστερημένος καὶ τῆς τροφῆς.
Ἄλλὰ δόθηκεν ἕκ τινος γραίας,
Πρὸς τὸ κατόπιν του τρέχον τέρας
Προὔδότη κ' ἔτυχε τῆς σφαγῆς.

Τοὺς δὲ δμαίμονας Σαριπόλους,
Τὸν Μιχαήλ τε καὶ Ἰωάννην,
Σὺν τῷ Φραγκοῦδῃ Χριστοδουλῇ,
Ἄλλ' Ὁ Τεκκὲ-Σέχης ἐφείσθη ὄλους,
Καὶ λάθρα ἐπεμφεν εἰς γῆν ἄλλην,
Ἐμπνεύσει θεία τε καὶ βουλῇ.

Τῆς δάφνης οὕτω τοῦ μαρτυρίου,
Γενναίως ἔδρεψαν πολλοὶ ἄλλοι,
Βοσκόδ ὁ γέρων Χατζῆ Πιτρῆς,
Χατζῆ Λοῖζος ὁ τοῦ Παφίου,
Χατζῆ Γιαννάκης, μικροὶ, μεγάλοι,
Καὶ ὁ Ἄνδρέας ὁ Γραπανῆς,

Χατζῆ Νικόλαος Πετροπούλης,
Νικόλαός τε Λογιωτάτου,
Ὁ Χατζῆ Ἀττάλλας, Χατζῆ Ἰωνᾶς
Πέτρος ὡσαύτως Οἰκονομίδης,
Χατζῆ Γιαννάκης Λεκωσιάτου
Καὶ ὁ Γεώργιος Κουρτελλᾶς.

Παυλῆς ὁ Χάρτας καὶ Δημητροῦδι
Καὶ Ἀντωνόπουλος Δημογέρων,
Χατζάντζουλός τε ὁ Παταροῦ,
Νικόλαος ἔτι ὁ τοῦ Τσικκίνη,
Νικόλαος Φράγκου ὁ Πρωτογέρων
Καὶ Συμεὼν ὁ τοῦ Ἥλιου.

Χατζῆ Γιαννάκης ὁ Πασπαλίδης,
Χατζῆ Νικόλαος ὁ Ζωγράφου
Καὶ Ζαχαρίας δὲ ὁ Κολλιζός,
Χριστόδουλος τε Κουρτελλαρίδης,
Χατζῆ Νικόλαος ὁ ἐκ Πάφου
Τοῦ Δραγομάνου ὁ ἀδελφός.

Καὶ Χατζῆ Λιάσης καὶ Πιερᾶκης
Καὶ πλεῖστοι ἄλλοι χρηστοὶ πολῖται,
Ὅν τινων ὄλων ὁ ἀριθμὸς,
Προσαναβαίνει ἑκατοντάκις
Τῶν ὄσων ἤδη μνείαν ποιεῖται
Κατάλογός μας ὁ θλιβερός.

Ἐκ τούτων ἄλλους διὰ μαχαίρας
Ὁ θηριώδης ἀσπλάγχχνος σφάζει,
Κρεμᾶ δὲ ἄλλους ὡς σταφυλάς.
Αἱματοβάφων τὴν γῆν τὸ τέρας,
Γυναῖκας, κόρας παραβιάζει
Μὲ ὑποσχέσεις ἢ ἀπειλάς.

~*~

Ἄλλοι πάλιν εἰς τὴν παγίδα
Πίπτουν δολίως τῆς προδοσίας
Τινῶν ἀσπλάγχχνων καὶ ἰσχυρῶν
Εἰς οὓς προσφέρουν, μὲ τὴν ἐλπίδα
Ζωὴν νὰ σώσουν, περιουσίας
Χρυσοῦ, κτημάτων τε καὶ ἀγρῶν.

~*~

Τετυφλωμένοι πλὴν ἐκ τοῦ φθόνου,
Καὶ ἐκ τοῦ πάθους τῆς ἀπληστίας,
Τὰ θύματά των, φεῦ! παντελῶς,
Ἀπογυμνώνουσιν ἄνευ πόνου,
Κι' αὐτῆς τῆς μόνης των κατοικίας,
Ὅστε νὰ μείνωσιν ἐντελῶς

~*~

Ἄνευ ἐστίας γεγυμνωμένα,
Ἐρμιαία πείνης, δεινῶν καὶ σάλων,
Ὅπως τὰ τέκνα τὰ ὄρφανά.
Τὰ προστασίας ἐστεργμένα,
Κι' ἀπὸ καθένα μικρὸν, μεγάλον
Δεδιωγμένα καὶ ταπεινά.

ᾠ! πόσας τότε, Πατρίς φιλάτη,
Τέκνων ἀρίστων εἶδες στερήσεις!
ᾠ! πόσας ἔλαβες, φεῦ! πληγάς!
Ὅποια δίκαια κατεπάτει
Ὁ τύραννός σου, ὅστις ἐπίσης,
Ἐπραττε φόνους καὶ ἀρπαγάς!

Ὅποῖον δ' αἵματος τότε ρεῦμα
Ἐλικοδρόμει τὴν Λευκωσίαν,
Ἐνθα ἀντήχει ὄλοφυρμός!
Φρίκη δ' ὅποια εἶχε πᾶν πνεῦμα,
Ἐ τὴν θέαν ταύτην τὴν ἀπαισίαν,
Καὶ οἶος θρῆνος καὶ ὄδυρμός!...

ᾠ! ναι, Πατρίς μου, πάθη τοιαῦτα
Ἰερεμίου ἔχρηζον λύρας,
Ἴνα Σοὶ ψάλλῃ αὐτὰ θρηγῶν
Ὡς ποτε ἔψαλλε τηλικαῦτα
Ἐ τοῦ Σιωνίτου Ναοῦ τὰς θύρας,
Ψυχὰς μαλάττων καὶ συγκινῶν.

Τὴν ἀλυσόδετον δεξιάν Σου
Ἰψωσον, Μήτηρ, εἰς εὐλογίαν
Ἐπευχομένη διακαῶς,
Ἴνα παρέλθωσι τὰ δεινὰ Σου,
Κ' ὑπὸ ὀμόφυλον Βασιλείαν
Νὰ Σὲ ἐνώσῃ, εἴθ' ὁ Θεός.

ΜΕΡΟΣ Γ'.

Ἐν μέσῳ τόσων δεινῶν καὶ σάλων,
Κόρη ὠραία καὶ εὐανθής,
Φεύγουσα κίνδυνον, φεῦ! μέγαλον
Τὰ ὄρη τρέχει δεινοπενθής.
Εἰς τόπους ἔβαινεν ἀπατήτους,
Δόγους ἐλάλει ἀσυναρτήτους
Μὲ γοργὸν βῆμα καὶ τρομασμένον
Ἐπήδα χάσματα καὶ κρημνοὺς,
Κι' ἀπὸ τὸ στόμα τὸ πικραμένον,
Βαρεῖς ἐξέφερε στεναγμούς.

Ταύτης ἐκρέμασαν τὸν πατέρα
Εἰς ἔν παράθυρον ἀπεινώς,
Μίαν δὲ ἄλλην του θυγατέρα
Ἦρπασε φαῦλος ἀγαρηνός.
Διὸ ἡ νέα αὐτῆ δραπέτις,
Ἦν ἐπεθύμει ὁ Μεχεμέτης,
Ὁ μέγας ἄρχων ἑλθῆς τῆς Νήσου,
Ἰδὼν τὴν ἔξοχον καλλονήν,
Πρὶν ἔτι πέμψῃ νὰ τὴν ζητήσουν,
Εἰς χῶραν ἔφυγεν ὄρεινήν.

Τῆς μονωθείσης οὔτω τριγόνος
Ὅμοιά, ἥτις παντοτεινὰ,
Εἰς τὰ πυκνόφυλα τοῦ δρυμῶνος
Πλανᾶται φάλλουσα ἀλγεινά.
Καὶ μ' ὕδωρ πάντοτε θολωμένον
Ψύχει τὸ στόμα τὸ φλογισμένον·
Καὶ ἔλα ταῦτα τὰ ὑποφέρει
Ἀπαρνούμενη καὶ νὰ γευθῆ,
Ὅπως ταχύνασα ἐπιφέρει
Τὸ τέλος, ὅπερ ἐπιποθεῖ.

Οὔτω διέτρεχεν ἡ παρθένος
Ἄνευ προστάτου καὶ ὀδηγοῦ.
Ὡς λαγῶς τις ἀπηλπισμένος
Ὑπὸ τὸ ὄπλον τοῦ κυνηγοῦ.
Ἐν τῆς ἐπαρχίας Μυριανθούσης,
Τῆς ἀπὸ δένδρα, ἄνθη πληθούσης,
Ἐφθασε τέλος ἀπηρυδημένη,
Κ' ὑπὸ παχύσκιον καρῶν,
Κάθεται μόνη ὀδυρομένη
Τὴν τόσῃν μαῦρῃν τῆς συμφορᾶν.

Εἰς κάθε κρότον τρέμει, τρομάζει,
Τινάσσειτ' ἄνω ὀρθοτριχεῖ,
Τὴν ροδινὴν τῆς ὄφιν ἀλλάζει,
Καὶ στεναγμὸς τις βαρὺς ἤχει,
Ἐπὶ τὰ βάθη τῆς τεθλιμμένης,
Κι' ἀπὸ τὰς λύπας φαρμακευμένης
Τρυφερωτάτης αὐτῆς καρδίας,
Τῆς ἄλλως ξένης εἰς τὰ δεινὰ,
Ἦτις μὲ φίλτρα μὲ θυμηθίας
Χρηστὰς ἐτρέφη παντοτεινά.

Θεε! φωνάζει κλίνασα γόνυ,
Τὴν εὐσπλαγχνίαν Σου τὴν σεπτὴν
Δαψίλευσόν μοι, διότι μόνη
Ἐγκατελείφθην, φεῦ ! εἰς τὴν γῆν.
Ἐνευ πατρός τε καὶ κηδεμόνος.
Κι' ἀντὶ οὗ ἔτυχον ἀρραβῶνος
Μετὰ μνηστήρος προσφιλεστάτου,
Σύνευνον δῆμιος μ' ἀπαιτεῖ,
Ἐπαδὸς δαίμονος ἀποστάτου,
Ὅστις τὰ πάντα καταπατεῖ.

Προσέτι θέλει νὰ μ' ἀφαιρέσῃ
Τὸ Βάπτισμά μου τὸ ἱερὸν,
Καὶ τὴν τιμὴν μου νὰ μ' ἀπολέσῃ
Βίον διάγων τὸν πονηρὸν.
Κ' εἰς γυναικῶνα ἐγκεκλεισμένη
Κ' ὑπὸ εὐνούχων φυλαττομένη,
Ἀφωρισμένη ἐκ τῆς Θρησκείας,
Τῆς ἐμπνευσμένης ἐξ οὐρανοῦ,
Βίον νὰ ζήσω ἐκεῖ ἀθλάς,
Ἴλεως ! Ἴλεως ! Πλάστα γενοῦ !....

Ἀπλοῦται εἶτα ἐπάνω χλόης
Καὶ μὲ τὸν πῆχυν τῆς δεξιᾶς
Τὴν κεφαλὴν της βαστάζει μόλις
Ἀπὸ τὸ βάρος τῆς συμφορᾶς.
Ἄσιτος ὄλωσ τε καὶ διψήρης,
Κ' ἐκ τῆς ὀδύνης σχεδὸν φρενήρης,
Ἐκεῖ κοιμᾶται κλείσασα τ' ὄμμα
Καὶ συνταράττει σπασμοδικῶς
Τ' ὠραῖον εὐρυθμον αὐτῆς σῶμα,
Τὸ πεπλασμένον ἀγγελικῶς.

Ἐκ τῶν ὄνείρων φρικτοὺς ἀγρίους,
Ἐκ τῶν δράματα φοβερά.
Θύματα βλέπουσα καὶ δημίους
Καὶ ξίφη πάλλοντα κοπτερά.
Ἐδῶ πατέρα εἰς ἀγωνίαν
Ἐκεῖ μνηστῆρα ἔς ἀπελπισίαν,
Ἐντὸς ζοφώδους δεσμωτηρίου,
Ἄλλου δὲ πάλιν τὴν ἀδελφὴν,
Ἀπαγομένην ὑπὸ ἀθλίου,
Καὶ πανταχόθεν καταστροφὴν !....

Τὰ τε δράματα καὶ ὁ τρόμος
Ἀπέσβεσάν τῆς τὸ λογικόν,
Καὶ ἐγερθεῖσα τὴν πρὸς τὸ ὄρος
Κρημνώδη ἔλαβεν ἀτραπὸν.
Ὅθεν εἰς βάραθρον ἐκρημνίσθη,
Καθὰ ἐκεῖθεν παρετηρήθη,
Ἡ τρισαθλία ὑπὸ ποιμένων,
Ὅτε ἐφάνη πρὸ τοῦ κρημνοῦ,
Κι' ἄφαντος ἔγεινεν εἰς τὸ χαῖνον
Χάσμα τοῦ κάτωθεν ποταμοῦ.

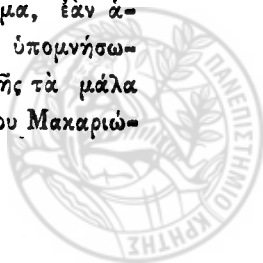
Ὅποθεν εἶτα τὸ λείψανόν της
Ἦσαν ἐκείθεν Χριστιανοί,
Καταμαθόντες τὸν θάνατόν της
Καὶ ἐν ἐρήμῳ Ναῶ τινι,
Ἔθαψαν τοῦτο μετ' εὐλαβείας,
Ὅπως ἠϋχίθη ἀπὸ καρδίας,
Εἰς τῶν Πατέρων της τὴν Θρησκείαν
Νὰ μὲν' ἀσάλευτος καὶ πιστή.
Ὅθεν ἔς τοῦ Πλάστου τὴν αἰωνίαν
Ζωὴν μετέστη φωτὸς μεστή.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Κατὰ καθήκον, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, τὸ πόνημά μας τοῦτο ἀφιερῶσαντες εἰς τὴν ἱεράν τοῦ αἰοιδίμου Δημητρίου Θεμιστοκλέους μνήμην, σκόπιμον ἐκρίναμεν, ἵνα ἐν τῷ τέλει καὶ συνοπτικὴν ἐπισυνάψωμεν τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς βιογραφίαν, ὅπως καθ' ἅπερ οἱ παρ' αὐτοῦ τούτου διδασχθέντες καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς αὐτὸν γνωρίσαντες, μετ' ἔθνικῆς ὁμολογουμένως ὑπερφηανείας ἀναμιμνήσκωνται τοῦ ὀνόματός του, καὶ οἱ ἐπιγιγνόμενοι μὴ λησμονῶσιν ὡσαύτως, ὅτι καὶ ἡ κατὰ τὴν ἐσχατιὰν τοῦ Ἑλληνισμοῦ κειμένη ὠραία μὲν, πλὴν πολυπαθῆς πατρίς μας, καίτοι κατὰ μοῖραν κακὴν ὑπὸ μακραιωννα μαύρην διατελοῦσα δουλείαν, οὐδόλως ὅμως ἐπαύσατο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἄνδρας καὶ αὕτη γεννῶσα, οἵτινες τὸν Ἑλληνισμὸν καὶ τὰ γράμματα ἐτίμησαν καὶ ἐθεράπευσαν. Ὅποιοι ἐν παραδείγματι οἱ ἀνὰ πάντα τὸν φιλολογικὸν κόσμον γνωστότατοι Οἰκονομίδαι, Γεώργιος καὶ ὁ πολὺς ἐκεῖνος Ἰωάννης, ὁ τοῦ σοφοῦ Φιλίππου Ἰωάννου συμμαθητῆς καὶ ἐφάμιλλος, καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀποβιώσας Σπυρίδων Ἰασωνίδης, Νικόλαος ὁ Σαρίπολος, Ὀνούφριος ὁ Παυλίδης, Μάρκος ὁ Ἀνδρεάδης, οἱ ἐν Ἀθήναις Κωνσταντινίδαι Γεώργιος τε καὶ Ἀναστάσιος, οἱ διαπρεπεῖς Κληρικοὶ Ἱερώνυμος Μυριανεὺς καὶ Ἰορδάνου Ἐπιφάνιος, καὶ ἄλλοι γεραροὶ συμπολίται, ἐν τοῖς πρώτοις τῶν ὁποίων δικαίως πᾶνυ καταλέγεται καὶ ὁ Δημήτριος Θεμιστοκλῆς.

Ἦθέλαμεν δὲ ἀσύγγνωστον διαπράξει ἀμάρτημα, ἐὰν ἀπτόμενοι τοῦ θέματος τούτου, παρελείπομεν νὰ ὑπομνήσωμεν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ Πατρίδι ὑπὲρ αὐτῆς τὰ μάλα κοπιῶντας καὶ ἐργαζομένους, ἧτοι τὸν τῆς Κύπρου Μακαριώ-

τατὸν Πρωθιεράρχην Κ. Σωφρόνιον, τὸν Πανιερώτατον Μητροπολίτην Κυρηνείας Κ. Χρῦσανθον, πτυχιούχους τῆς φιλολογίας, φιλοσοφίας καὶ θεολογίας τοῦ ἔθνικοῦ τῆς Ἑλλάδος Πανεπιστημίου, οἵτινες ὑπὲρ εἰκοσαετίαν ἐδίδαξαν, ὁ μὲν ἐν Λευκωσίᾳ, ὁ δὲ ἐν Λάρνακι, καὶ ἤδη ἱεροπρεπῶς τοὺς ἐπιλαχόντας ἰθύνουσι Θρόνους. Ἐτι τοῦς ἐν τοῖς ἀνωτάτοις Γερμανικοῖς Ἐκπαιδευτηρίοις τὰ τῆς παιδείας νάματα ἐπιμελῶς ἀντλήσαντας καὶ διακριθέντας Κωνσταντῖνον Ζαχαριάδην, Ἀνδρέαν Θεμιστοκλῆν καὶ Εὐστάθιον Κωνσταντινίδην, τὸν ἐν Ἀθήναις ἐκπαιδευθέντα Χριστόδουλον Ἰωαννίδην, καὶ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκδιδαχθέντα Ἱεροδιδάσκαλον Κύριλλον Παπαδόπουλον, ὧν οἱ τελευταῖοι τέσσαρες ἐπιτυχῶς ὁ μὲν πρῶτος ἐν Λεμησῶ, οἱ δὲ λοιποὶ ἐν Λευκωσίᾳ τὴν νεότητά διδάσκουσι καὶ ἀναπλάττουσι. Τὸν πρό τινας ἀποβιώσαντα καὶ ἐπὶ δεκκοκταετίαν εὐδοκίμως ἐν Λεμησῶ διδάξαντα, καὶ ὡς Βουλευτὴν ἐν τῷ Κυπριακῷ Βουλευτηρίῳ, μετὰ τὴν Βρετανικὴν κατοχὴν διαπρέψαντα Δημήτριον Νικολαΐδην, τρόφιμον καὶ τοῦτον Ἑλληνικῆς παιδείσεως, πρὸς δὲ τὸν τούτου τελειόροτον τῆς φιλολογίας ἐν Ἑλλάδι υἱὸν Νικόλαον Ἀκνίτην, Σχολάρχην ἤδη τῆς Λάρνακος τυγχάνοντα. Τοὺς τῆς Νομικῆς Διδάκτορας Διόφαντον Θεμιστοκλέα, Θεόδωρον Περιστιάνην, Νικόλαον Ρῶσσον καὶ Ἰωάννην Θεοδότου. Τοὺς διακεκριμένους Διδάκτορας τῆς Ἱατρικῆς, σεβαστὸν γέροντα Π. Βαλσαμάκην, καὶ τὸν τὸ κενὸν ἐν Λάρνακι ἀναπλήρωτον διὰ τοῦ ἀώρου θανάτου του ἀφέντα υἱὸν του Κωνσταντῖνον Βαλσαμάκην, ἔτι δὲ τοὺς διακρινομένους ἰατροὺς Θρασύβουλον Ρῶπαν καὶ Γ. Καρχαεωργιάδην τὸν ἐν Ἀθήναις ἀποβιώσαντα ἔξοχον Συνταγματάρχην τοῦ Ἑλληνικοῦ Μηχανικοῦ καὶ ἐν Γαλλίᾳ παιδείσεως ὑψηλῆς λαχόντα Παπασχόλην, τοὺς εὐπαιδευτοὺς ὡσαύτως ἀξιωματικοὺς τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ

Συνταγματάρχην Κωνσταντῖνον Χατζηωάννου, τοὺς ἀδελφοὺς Παππαδοπούλους, τὸν ἐν Κύπρῳ πρό τινας τελευτήσαντα μουσικὴν ποιητὴν Θεμιστοκλῆ Θεοχαρίδην. Τοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου διηγεομένους ἀδελφοὺς Σολομωνίδας Διδάκτορας τὸν μὲν τῆς Ἰατρικῆς· τὸν δὲ τῆς Νομικῆς, καὶ τὸν ἐπὶ παιδείᾳ διακρινόμενον Νικόδημον Γεωργιάην.

Ἄλλ' ὁμολογουμένως καὶ ὡς Διδάκτορος ἐπὶ εἰκοσαετηρίδα, καὶ ὡς Βουλευτῆς εὐτολμος ἐν τῷ Κυπριακῷ Βουλευτηρίῳ διεκρίθη καὶ ὁ ἐν μακρῇ τῇ λήξει Μητροπολίτης Κιτίου Κυπριανός, τελειόφοιτος καὶ οὗτος τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

Ὅστε ἡλίου φαινότερον καταδικνύεται, ὅτι καὶ ἡ πεφιλημένη Πατρίς ἡμῶν, χρυσῇ διατήρησεν καὶ διατηρεῖ μέχρι καὶ τοῦ νῦν συνεχῆ ἄλυσιν λογίων διαπρεπῶν, ἀκαμάτως τε καὶ ἐπιμελῶς ἐργαζομένων, ὅπως παρασκευάσωσι τὸ μέγα τῆς ἀναπλάσεως καὶ ἀναμορφώσεως τῆς φύραμα, ὅπερ ἀναμφιλέκτως θὰ συνεπαγάγη, θεῖα συνάρσει, καὶ τὴν ποθεινὴν τῆς ἑλληνικωτάτης ταύτης Νήσου ἐλευθερίαν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ο ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ

Ἐγεννήθη ἐν Λεμεσῷ τῆς Κύπρου κατὰ τὸ Σωτήριον ἔτος 1792, ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Σταυρινοῦ, τοῦ καὶ Σαραμπέου ἐπωνυμομένου, καὶ τῆς Βασιλικῆς τὸ γένος Φραγκούδη. Ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν 18 μετέβη πρὸς ἐκπαίδευσιν εἰς τὰς Κυδωνίας, εἶτα δὲ καὶ εἰς Σμύρνην, καθ' οὓς χρόνους αἱ Σχολαὶ αὐταὶ τὰ φυτώρια ἦσαν τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν τοῦ ἡμετέρου Γένους, καὶ ἐν αἷς ἐδίδασκον οἱ διάσημοι καὶ σπουδαῖοι διδάσκαλοι, Γρηγόριος ὁ Σαράφης, Βενιαμὴν ὁ

Λέβιος, Μιχαήλ ὁ Κούμας, Στέφανος ὁ Κομνητζῆς, ὁ Βρα-
δαλλάχος, ὁ πολὺς περὶ τὰ μαθηματικὰ Ἀβραάμης καὶ ὁ ρη-
τορικώτατος Κωνσταντῖνος ὁ Ὀικονόμος, ὁ ἐξ Ὀικονόμων, ὧν
τὰ μαθήματα ἐπιμελῶς πᾶν διήκουσε κατὰ τὴν μαρτυρίαν
αὐτῶν ἐκείνων, ἄριστος ἀναφανείς μετὰ τῶν συμφορητῶν
του.

Ἐνοσηφάσης δ' ἐπομένως κατὰ τὸ 1819 τῆς βροτολοιοῦ
πανώλους ἐν Σμύρῃ, ἐν ἣ ἐπέχῃ ἐν τῇ ἐκεῖσε Εὐαγγελικῇ
Σχολῇ τὰ μαθηματικὰ ἐδίδασκεν, ὡς μετ' ἐπαίνων μνημο-
νεύεται ἐν τῷ ὑπὸ πολλῶν λογίων συνιαττομένῳ τότε Περιο-
δικῷ ὁ «Λόγιος Ἑρμῆς», κατ' ἐπίμονον τῶν γεννητόρων του
πρόσκλησιν ἦνα κίσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν γενέτειραν γῆν,
καὶ τὸ πρῶτον ἤρξατο τῆς διδασκαλίας ἐν Λεμησσῷ. Κατὰ
δὲ τὸ 1822 συνεπέειχ τῶν σοβαρῶν γεγονότων κατῆλθεν εἰς
Λάρνακα, ὅπου ἐνυμρεύθη τὴν καλὴν κάγαθὴν Μαροδίου,
θυγατέρα τοῦ Κεφαλλῆνος Ἀνδρέου Βονδιτσιάνου. Ἐν τοῦ
γάμου του τούτου ἐπιζῶσιν ἡ τε θυγάτηρ αὐτοῦ Φιλομήλα.
Λ. Μαυροῖδῃ, καὶ οἱ εὐπαιδευτοὶ Διόφαντος Δ. Θεμιστο-
κλῆς Διδάκτωρ τῆς Νομικῆς, καὶ Ἀνδρέας Δ. Θεμιστοκλῆς
Διδάκτωρ τῆς Φιλολογίας, ὧν τὴν ἐκπαίδευσιν ἐπαινετῶς ἐ-
πεμελήθη ἐν τε τῇ Ἑλλάδι καὶ Ἑσπερίᾳ ἡ ἕξια λόγου μακα-
ρίτις μήτηρ των, εὐστοχον καὶ καλὴν ποιήσασα χρῆσιν τῆς
συζυγικῆς οὐτίας. Ἐν Λάρνακι δὲ ἐδίδαξε μέχρι τελευτῆς ὁ
Δημήτριος Θεμιστοκλῆς, ἐπισυμβάσης κατὰ Μάρτιον τοῦ
1848.

Οὐ μόνον δὲ ὑπὸ τῶν ἐν Κύπρῳ καὶ ἀλλαχόσε διαπρεπῶν
ὁμογενῶν ἐθαυμάζετο διὰ τὰς περὶ τὴν ἑλληνικὴν φιλολογί-
αν, τὴν θεολογίαν, τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰ μαθηματικὰ βα-
θείας αὐτοῦ γνώσεις, καὶ τὴν περὶ τοῦ λόγου εὐφράδειν τε
καὶ δεινότητα, μεθ' ὧν καὶ ὁ δεινὸς Ἑλληνιστῆς Σκαρλάτος

Βυζάντιος, ὅστις ἐπαξίως τιμῶν τὴν μνήμην τοῦ ἀνδρὸς ἐποίη-
σεν αὐτῷ τὸ ἐπόμενον ἐπιτύμβιον,

Ἡ ρὰ τὸν αὖθις ἀεὶ χρόνον ἀνδρῶν μῆστις ἐσείται

Πολλῶν ἢδ' ἐσθλῶν Κύπρω ἐν ἀμφιρῦτῃ.

Ἄλλὰ Θεμίστοκλέους Δημητρίου, οὐ τόδε σῆμα,

Οὐκ ἔσθ' οὐ μᾶλλον, οὐδὲ δικαιότερον.

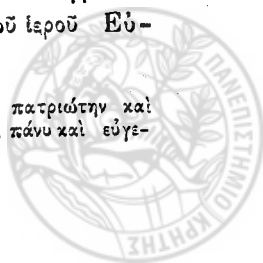
Ἦτοι ὁ γὰρ σφετέρῃ ἐνὶ πάτρῃ πρῶτος ἐναύσας

Λαμπάδα τὴν σοφίης, κάλλιπεν ἐσομένοις (θ').

ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν ἐξυμνεῖτο, ὡς τρανῶς ἐμαρ-
τύρησεν ὁ σοφὸς Γάλλος Τεχέκ (Décheque) εἰς τὰ παρ' αὐ-
τοῦ «Κύπρια Ἔπη», ἐν οἷς ὑπερξίρει τὴν νευρώδη τῶν λόγων
του δύναμιν. Ποσάκις δὲ καὶ ὁ γεραρὸς καὶ πολὺς ἐκεῖνος τοῦ
Ἑλληνικοῦ Ἔθνους διδάσκαλος, Κωνσταντῖνος ὁ Οἰκονόμος,
ἐν ταῖς μετὰ σοφῶν καὶ διασῆμων ἀνδρῶν διαλέξεσιν, ὡς καὶ
ἡμεῖς αὐτοὶ πολλάκις αὐτήκοοι γεγόναμεν, ποσάκις, λέγομεν,
μεθ' υἱικῆς στοργῆς ἐμνημόνευε τοῦ ὀνόματος τοῦ προσφι-
λοῦς τούτου μαθητοῦ του, ἀποκαλῶν αὐτὸν ὁ Δ η μ ῆ τ ρ ι-
ὀ σ μ ο υ ; Τοιοῦτοι καὶ τηλικοῦτοι ἔπαινοι παρὰ σοφῶν καὶ
διακεκριμένων ἀνδρῶν, φερόντων ἐν ἑαυτοῖς τὸ αὐθεντικὸν κῆ-
ρος τῆς ἐπιστήμης, ἱκαναί, ἱκανώταται ἀποβαίνουσι τῆς με-
γάλης ἀξίας τοῦ ἀνδρὸς μαρτυρίαι, μὴ χρῆζουσαι ἄλλης μη-
δεμιᾶς ἀποδείξεως.

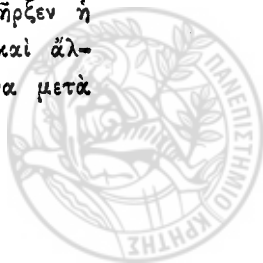
Ἄλλὰ καὶ τὴν ἐν γένει ἠθικὴν ἀναμόρφωσιν καὶ διδασκα-
λίαν τῶν συμπολιτῶν του ἀκαμάτως ἐπιδιώκων, δὲν ἔπαυε
κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν ἡμέραν νὰ ἐρμηνεύῃ πάνυ εὐφραδῶς
καὶ καταληπτῶς, ἐν τόπῳ ὠρισμένῳ, τὰ ἱερά τοῦ ἱεροῦ Εὐ-

(θ'). Μεγάλας ὁμολογοῦμεν τὰς χάριτας πρὸς τὸν καλὸν πατριώτην καὶ
φίλον ἡμῖν Κύριον Νικόδημον Γεωργιάδην, ὅστις προθύμως πάνυ καὶ εὐγε-
νῶς προσήνεγεν ἡμῖν τοῦτο πρὸς δημοσίευσιν.

αγγελίου και Ἀποστόλων θέσφατα ρήματα, καταρδεύων δίκην πολυχεύμονος ποταμοῦ διὰ τῶν θείων ναμάτων τὴν διψῶσαν λογικὴν ἄμπελον, ἣν ἐφύτευσεν ἡ πανσθενὴς δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου. Καὶ ἐν γενικαῖς δὲ τῶν συμπολιτῶν ὑπὲρ τῶν κοινῶν τῆς Πατρίδος συμφερόντων συνελεύσεισι σιωπὴ βαθυτάτη ὑπὸ πάντων ἐκράτει, καὶ οἱ πάντες πρὸς τὸν Δημήτριον Θεμιστοκλέα προσέβλεπον, προσκατεροῦντες ν' ἀκούσῃσι τὰς σοφὰς καὶ περιεσκεμμένας αὐτοῦ γνώμας καὶ συμβουλὰς, καθ' ἅπερ ἀπὸ χρυστερίου θεσφάτου. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν περιπτώσεσιν ἐκλογῆς ἀντιπροσώπων, πρὸς μόνον τὸν Δημήτριον Θεμιστοκλέα πρῶτο, ἐνητένζον, καὶ τὴν ψῆφον παμψυφεῖ καὶ ὁμοθυμῶς προσέφερον, πεπειθότες ὅτι συνηγόρου ἐτύγχανον ἀδιαφθόρου καὶ μετ' αὐταπαρνήσεως ἀντιλαμβανομένου τῶν ἐν γένει ὑποθέσεων τῆς Πατρίδος.

Πλὴν καὶ μετὰ τοσαῦτα ἔργα καὶ πράξεις ἀξιεπαίνους καὶ ζηλωτὰς, καὶ ἐν τῇ ἐν Σμύρνῃ ἐκδιδασκόμενη τότε καὶ νῦν ἑλληνικῇ ἐφημερίδι «Ἡ Ἀμύλθεια», πολλὰ ἀλλεπάλληλα ὑπὲρ τῆς Πατρίδος τοῦ Κύπρου ἄρθρα ἐπωφελεῖ ἔγραφε καὶ ἐδημοσίευσεν ἐπιμαρτυροῦντα τὰς ποικίλας τοῦ ἀνδρὸς γνώσεις ἅτινα μετὰ τῶν διαφόρων πολλῶν ἀπωλεσθέντων, κατὰ κακὴν μοῖραν, λόγων τοῦ ἀθροιζόμενα, πολύτιμον ἤθελον ἀπαρτίσει Βιβλιοθήκην, ταμεῖον ὄντως γνώσεων ποικίλων καὶ σοφῶν παραγελεμάτων. Ὡστε δικαίως ἡ Πατρίς ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ σεμνύνεται, καθότι ὁ πρῶτος τῆς νεότητός της ὑπῆρξε διδάσκαλος καὶ ἀναμορφωτὴς, καὶ ὁ πνευματικὸς τῆς ὀρθῆς καὶ ἀπταιστού διδασκαλίας τοῦ σπόρος τὸ πρῶτον παρ' αὐτῆς σπαρείς, ὁ μικρὸν ἐκαρποφόρητεν ἐν τῇ ἐσχατιᾷ ταύτῃ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἣτις πρὸς μέγα αὐτῆς σέμνωμα ὑπῆρξεν ἡ γενέτειρα τοῦ Ζήνωνος, Εὐαγόρου καὶ Στασίου, καὶ ἄλλων πολλῶν τῆς ἀρχαιότητος δαιμονίων τέκνων, ἅτινα μετὰ

τῶν ἄλλων ἀπανταχοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ γεννηθέντων καὶ μέ-
χρι τοῦνῦν κλειζομένων ἐξόχων καὶ φωτοβόλων λαμπτήρων,
κατελάμπρυναν πάλαι ποτὲ τὸν πολύφωτον τῆς Παιδείας
Οὐρανόν.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΕΚΔΟΣΙΝ

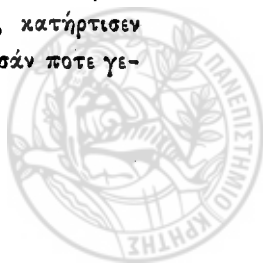
Ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκδομένη Ἑλληνικὴ Ἐφημερίς
Ὁ μ ο ν ο ι α ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 2324 καὶ 2326.

*Ἀπομνημονεύματα τῶν κατὰ τὸ 1821 ἐν τῇ
Νήσῳ Κύπρῳ τραγικῶν Σκηνῶν.*

Τοιοῦτον φέρει τίτλον μικρὸν καὶ λομπὸν βιβλιάριον, ἐκδο-
θὲν φιλοκάλως ἄρτι ἐκ τοῦ τυπογραφείου Βιτάλη-Μανουσά-
κη, συγγραφὴν δὲ γλαφυρῶς ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργ. Ι. Κηπιάδου
δικηγόρου ἐν Κύπρῳ, καὶ ἄλλοτε ἐπομένως τῷ ἐνταῦθα κοινῶ
γνώστῳ δικηγόρου χρηματίσαντος.

Τὸ βιβλίον ἔχει ἐν κακὸν ὅτι εἶναι σύντομον· καίτοι ὅμως
τοιοῦτον ἐμπεριέχει πολλὰ ἀνέκδοτα πράγματα, ἄγνωστα ἐ-
πομένως, περὶ τοῦ προσώπου τὸ ὁποῖον διεδραμάτισε κατὰ τὸν
ιερόν ἡμῶν ἀγῶνα ἢ ἱστορικὴ νῆτος, ἅμα δὲ καὶ τὰ δεινὰ τὰ
ὁποῖα καὶ αὕτη ὑπέστη κατὰ τὴν φρικτὴν ἐκείνην ἐποχὴν:

Ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν ἄθροισιν τῶν ἀνεκδότων τούτων εἰ-
δήσεων κατεγινε πρό πολλοῦ, ἀναδιφῶν τοὺς κώδικας τῶν
Μητροπόλεων, χειρόγραφα σύγχερα αὐτοπτῶν μαρτύρων,
οἷον μικρὸν τι χειρόγραφον Ἰωάννου Παπᾶ Παύλου, καὶ μετ'
ἐπιμελείας ἀκροώμενος τὰς γεροντικὰς διηγήσεις, κατήρτισεν
ἐπομένως χρησιμώτατον βοήθημα διὰ τὴν μέλλουσαν ποτε γε-
νικωτέραν ἱστορίαν τῆς νήσου.

Τὸ δεύτερον μέρος συνετάχθη κατ' ἔμπνευσιν, εἶναι ἐπομένως ἔμμετρον· οἱ στίχοι καλοὶ καὶ ρέοντες ὑπενθυμίζουσι καταπληκτικῶς τὴν Τουρκομάχον Ἑλλάδα. Ἀποδοτέον ὁμως τοῦτο μᾶλλον εἰς τὴν τοῦ μέτρου ὁμοιότητα.

Ἐν γένει τὸ δεύτερον μέρος ἀποδεικνύει ὅτι ὁ κ. Γ. Κηπιάδης δὲν στερεῖται ποιητικῆς χάριτος καὶ ποιητικῆς φαντασίας, οὐδ' εὐχερείας περὶ τὴν τῶν στίχων κατασκευὴν.

Ὁ Κος Ραγκαβῆς μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ βιβλίου ἔστειλεν πρὸς τὸν συγγραφέα τὴν ἐξῆς ἐπιστολήν.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τῇ 15 Ἰουνίου 1888.

Κ Ὑ ρ ι ἔ μ ο υ .

Λαβὼν καὶ διατρέξας τὰ ἡμέτερα Ἀπομνημονεῦματα τῶν κατὰ τὸ 1821 ἐν τῇ Νήσῳ Κύπρῳ τραγικῶν σκηνῶν, σπεύδω νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, διότι εὐηρεστήθητε νὰ μοι κοινοποιήσητε αὐτά. Θεωρῶ ὅτι ἐθνικὸν καθήκον ἐκτελοῦσιν ὄσοι τὰ καθέκαστα γνωρίζοντες τῶν περιπετειῶν, δι' ὧν ἡ πατρις διῆλθε κατὰ τὰς διαφόρους αὐτῆς ἐνδόξους καὶ δεινὰς ἐποχάς, δὲν ὀκνοῦσι νὰ φέρωσιν αὐτὰ εἰς κοινὴν γνῶσιν διὰ συγγραφῶν. Οὕτω συντελοῦσι τὸ καθ' ἑαυτοὺς εἰς τὴν ποτὲ ἀρτίαν σύνταξιν τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας, ἣτις ὀφείλει νὰ στηριζῆται ἐπὶ πραγμάτων μᾶλλον ἢ ἐπὶ θεωριῶν.

Δέξασθε, Κύριέ μου, τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης μου καὶ τῆς ἐξαιρέτου ὑπολήψεως.

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

Πρὸς τὸν Κύριον

Κύριον Γ. Ι. Κηπιάδην Δικηγόρον

Εἰς Ἀλεξάνδρειαν.

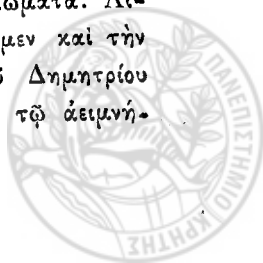
Ἄν καὶ ὁ σοφὸς τοῦ Πανεπιστημίου καθηγητῆς καὶ Πανελλήνιος ἀνὴρ Κος Ἀλεξ. Ραγκαβῆς, διὰ τῆς δημοσιευθείσης ἐμβριθοῦς αὐτοῦ ἐπιστολῆς ἐπικύρωσε τῶν τοῦ Κου Γ.

Ι. Κηπιάδου Ἀπομνημονεῦμά τω ν τὴν μεγάλην ἀξίαν καὶ σπουδαιότητα, κατὰ καθήκον ὁμῶς χαρῆττομεν καὶ ἡμεῖς περὶ τῶν αὐτῶν γραμμῆς τινος, παρκαλλῶντες ἵνα ξενισθεῖτε αὐτὸς ἐν ταῖς στήλαις τῆς φίλης Ὀμοιοῖας.

Μετ' ἐπιστασίας καὶ ἄκρου ἐνδικέροντος τὰ ὑπὸ τοῦ δικηγόρου Κου Γ. Ι. Κηπιάδου ἐν ἐνὶ καὶ μικρῷ τεύχει δημοσιευθέντα Ἀπομνημονεῦμά τῶν κατὰ τὸ 1821 διαδραματισθεισῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Πατρίδι, τῇ μεγαλονήσῳ Κύπρῳ, αἰματηρῶν σκηνῶν διεξεληθόντες ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἀνευρίσκομεν αὐτὰ συμφωνότατα μὲν πρὸς τὰς διὰ ζωσῆς παραδόσεις, καὶ ἐπομένως ἀληθῆ τῶν γεγονότων ἱστορικὴν ἀφήγησιν, ἀλλ' ὡς μὴ ὄφριε λίαν συνεπτουγμένα.

Ἐν τούτοις ὁ κ. Γ. Κηπιάδης παντὸς ἐπαίνου ἔστιν ἄξιος, διότι διὰ τῶν ἀνεκδότων τούτων οὐ μικρὸν κενὸν ἀναπληρῶν, μεγίστην συμβάλλεται μοῖραν πρὸς συμπλήρωσιν καὶ καταρτισμὸν τῆς Ἱστορίας τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Παλιγγενεσίας. Προλαβὼν δὲ πάντα περὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον τυχὸν ἀσχολούμενον, καὶ πρῶτος τὸ πρῶτον ἤδη ἀπαντῶν εἰς τὰς τυχὸν πεπλανημένας τινῶν περὶ Κύπρου καὶ Κυπρίων δόξας, καὶ διὰ τῶν Ἀπομνημονεῦμάτων αὐτοῦ γνωρίζων εἰς τὸ Πανελλήνιον, ὅτι καὶ ἡ Ἑλληνικωτάτη Κύπρος ἀκτὰ τὸ φοβερὸν καὶ ἀποτρόπαιον ἐκεῖνο ἔτος τὰς αὐτὰς ὑπέστη καταστροφάς, ἀποδεικνύων δὲ καὶ διὰ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἐπιβεβαιῶν, ὅτι καὶ ἡ νῆσος αὕτη οὐδεμιᾶς τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν ἀπολείφθη κατὰ τε τὰ μαρτύρια, καὶ τὸν φόρον τοῦ τε χρήματος καὶ τοῦ αἵματος, ἐκτῆσατο, καθ' ἡμᾶς, ἐπὶ τῆς παγκυπρίου εὐγνωμοσύνης μεγάλα καὶ ἱερά δικαιώματα. Λίαν δὲ εὐστοχον καὶ τὰ μάλα ἐπαινετὴν θεωροῦμεν καὶ τὴν τῶν Ἀπομνημονεῦμάτων τῇ αἰωνίᾳ μνήμῃ τοῦ Δημητρίου Θεμιστοκλέους ἀφιέρωσιν, διότι καὶ ἡμεῖς παρὰ τῷ ἀειμνή-

στω ἐκείνῳ ἀνδρὶ μαθητεύσαντες, καὶ ἐξ ἀμέσου ἀντιλήψεως τὰ κατ' αὐτὸν εἰδότες, δὲν δυνάμεθα ἢ μετὰ σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης νὰ ἀναμινησκώμεθα αὐτοῦ συνομολογοῦντες τὰς σπουδαίας ἐπιστημονικὰς γνώσεις, τὰς πολλὰς καὶ ποικίλας ἀρετὰς, καὶ τὰς ἀνεκτιμήτους αὐτοῦ πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας.

Συγχαίροντες ὅθεν τῷ κυρίῳ Γ. Κηπιάδῃ ἐπὶ τῷ ἔργῳ αὐτοῦ τούτῳ, προτρέπομεν αὐτὸν φιλικῶς ἵνα μὴ παύσῃ τὰς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐρεύνας καὶ μελέτας αὐτοῦ, εὐχόμενοι ἰπὸ καρδίας ἵ' ὅσον τάχος ἴδωμεν πληρεστέραν καὶ ἐκτενεστέραν τῶν « Ἀπομνημονευμάτων » ἀνατύπωσιν.

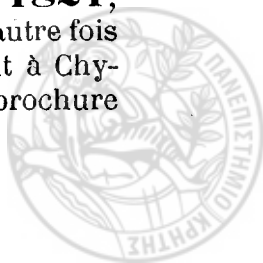
Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 21 Ἰουνίου 1888.

N. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ.

Ὁ « Τηλέγραφος » Ἀλεξανδρείας ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 1933, ὡσαύτως ἐν περιλήψει. « Ἀνέγνωμεν τὰ « Ἀπομνημονεύματα τῶν κατὰ τὸ 1821 ἐν Νήσῳ Κύπρῳ τραγικῶν σκηνῶν » ὑπὸ Γεωργίου Ι. Κηπιάδου, δικηγόρου. Τὸ βιβλίον εἶναι λίαν ἄξιον προσοχῆς καὶ θὰ χρησιμεύσῃ ὡς πηγὴ εἰς τοὺς μέλλοντας ποτε νὰ συγγράψωσιν ἐνιαίαν τὴν ἱστορίαν τῆς Νήσου. Ἐπομένως ἄξιον πάσης συστάσεως ἰδίᾳ δὲ τοὺς Κυπρίους κτλ.»

Ὁ « Φάρος τῆς Ἀλεξανδρείας » ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 188 γράφει τὰ ἐξῆς:

Précis de l'Histoire Chypriote en 1821,
 ... Un littérateur, M. G. Kypriadis, qui autre fois habitait l'Egypte et maintenant est avocat à Chypre vient de publier sous forme de brochure

un précis des principaux événements héroïques et tragiques qui se sont passés à Chypre vers 1821. Ce travail est des plus intéressants et mérite de fixer l'attention des lecteurs tant pour l'exactitude et la précision des détails que pour l'excellence du style.

Certains passages dans lesquels l'auteur décrit les souffrances des Chypriotes lui ont inspiré des vers touchants, et sont d'une inspiration patriotique élevée...

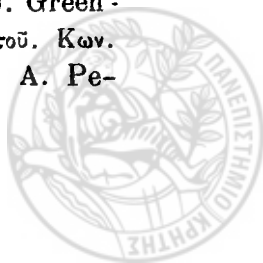
Ce volume dont nous ne saurions trop recommander la lecture.....

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

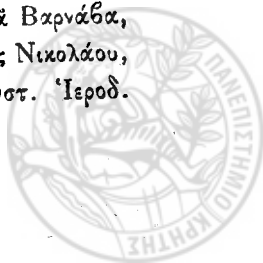
Λευκωσίας

Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου Σώμ. 5, Ἀρχιμανδρίτης Φιλόθεος 2, Κυπριανός Ἱεροδιάκονος 2, Ἰωακείμ Ἱεροδιάκονος 2, Πρώην Κυρηναίας Μελέτιος 2, Χαρίτων Ἐξάρχος Ἁγίου Σάββα Ἐξάρχος Ἀρχ. Θρ. Ἰωσήφ 4, Ἀγάπιος Ἱερομοναχός, Ἰωσήφ Ἱεροδιάκονος, Ἄνθυμος Ἱεροδιάκονος Φανερ., Ε. Κωνσταντινίδης, Κύριλλος Παυλίδης Ἱεροδιάκονος, Ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος Ἐξάρχος Π. Τάφου 2, Ἀρχιμανδρίτης Σωφρόνιος Ἐξάρχος Π. Τάφου ἐν Ταϊγανίω 2, Κύριλλος Παπαδοπούλος Ἱεροδιάσκαλος 2, Παπᾶ Πέτρος Οἰκονόμος, Κωνσταντῖνος Ζαχαριάδης 5, Πασχάλης Κωνσταντινίδης 5, Μιλτιάδης Μ. Σιακαλῆς 5, Σωφοκλῆς Λουσανδρίδης 5, Χ. Σεβέρης 3. Ι. Μ. Ζαχαριάδης 2, Μιλτιάδης Φιλιππίδης 2, Ν. Γ. Ρωσσιδης 2, Ἀχιλλεὺς Ι. Κυριακίδης 2, Ἰωάννης Γ. Νικαδινός 2, Ν. Δέρβης ἰατρός 2, Γεώργιος Δ. Πιερίδης 2, Ἄννα Γ. Κηπιάδου, Μαρία Γ. Κηπιάδου, Πολύβιος Γ. Μιχαηλίδης 5, Χριστ. Γ. Μιχαηλίδης 2, Χ. Μ. Γεωργιάδης, Παπᾶ Παῦλος Παυλίδης, Γεώργιος Ν. Κηλιάρης, Θ. Κ. Πιερίδης, Γ. Ν. Παππαδόπουλος, Μ. Χ. Τύμβιος, Σ. Μ. Θεοχαρίδης. Κ. Ι. Νάταρ, Σ. Γ. Τελεβάντος, Ἀθ. Μαρκίδης, Χρ. Ι. Εὐαγγελίδης, Κ. Διανέλλος, Σ. Νικολαΐδης, Μ. Λουκαΐδης, Ι. Μ. Βεργονόπουλος, Ι. Εὐαγγελίδης. Γεώργιος Κουρέας, Μ. Γ. Πικῆς, Ι. Μιχαηλίδης, Γ. Χαραλάμπου, Μιχαήλ Ι. Ζαχαριάδου, Ἐπαμ. Μιχαηλίδης. Ν. Γ. Παππαδόπουλος, Γ. Ν. Τοφαρίδης, W. J. Greenwood, Κ. Σ. Λοιζίδης, Ε. Μοδινός, Κ. Φυλακτοῦ. Κων. Κουρέας, Μ. Τριανταφυλλίδης, Δ. Π. Σαρίπολος, Α. Ρε-

trides, Κ. Α. Δραγομάνου, Θωμᾶς Παντελίδης, Θωμᾶς Ν. Μανεττας, Γ. Βωβίδης, Παπᾶ Χριστόφορος Ἰωαννίδης, Μαριγῶ Κωνσταντινίδου, Ν. Μ. Ἱερεμίας, Χ. Γ. Χίντζ, Θουκιδίδης Περδικης, Κ. Ν. Κωνσταντινίδης, Λουκᾶς Παναγίδης, Γιάγκος Μ. Ξενίδης, Φίλιππος Νικολαΐδης, Χατζῆ Παῦλος Παππαδόπουλος, Λάζαρος Παρτελίδης, Γιάγκος Γεωργιάδης, Κλεάνθης Ἀττεσλίδης, Λοΐζος Ἰωαννίδης, Νικόλαος Ἐλευθεριαδης, Μ. Π. Εὐθυμιάδης, Ἄδωνις Κ. Ἰωαννίδης, Ξενοφῶν Ἰωαννίδης. Ν. Θεοφανίδης, Μιχ. Χ. Λουκαΐδης, Θ. Σ. Τελειονόπουλος, Στυλιανὸς Λυμπουρῆ, Γεώργιος Ε. Χριστοδούλου, Ν. Γ. Νικαδινός, Σ. Νιχτρ, Μελέτιος Παλλουργοπίσης, Χαράλαμ. Κ. Ἐλευθερίου, Ν. Βιτάλης, D. K. Georgiades, I. X. Γαβριήλ, Γ. Π. Εὐθυμιάδης, Ἀρχιμανδρίτης Ἰωαννίκιος, Σοφοκλῆς Χ. Ζωγράφου, Χρῦσανθος Κ. Ἀργυρίδης 2, Χ. Σεργίδης, Κίμων Γ. Καραγεωργιάδης, Ε. Α. Μαρκουλίδης, Μ. Χ. Γαβριήλ.

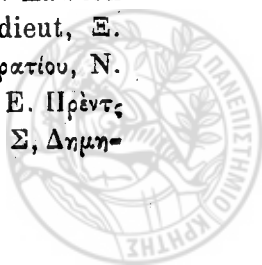
Ἑλληνικὴ Σχολὴ Λευκωσίας. — Νικόλαος Κύζας, Νικολῆς Γεωργιάδης, Σάββας Παντελῆ Χριστόδουλος Λαζαρίδης, Εὐάγγελος Ἰωάννου, Κωνσταντῖνος Πέτρου, Ἀθανάσιος Παπαδόπουλος, Μιχαὴλ Χαραλάμπου Ἀγ. Παντελεήμονα, I. X. Ἰωαννίδης, I. Παπᾶ Χαραλάμπου, Γεώρ. Κωνσταντίνου, Χρῆστος Χατζῆ Λουκᾶ, Ἀντών. Χατζῆ Κυριακοῦ, Ἄδαμ. Λυσανδριδης, Μιχ. Χατζῆ Χαραλάμπους, Νικόλαος Σάββας, Κωνστ. Χατζῆ Θωμᾶ, Χαραλάμπος Χριστοδούλου, Ἀνδρέας Παγουνέτης, Π. Παπᾶ Κωνσταντίνου, Χρῆστος Ἰωάννου, Μιχαὴλ Ἰωσήφ, Ἰωάννης Σοφοκλέους, Κλεάνθης Νικολάου, Ἐφραίμ Κωνσταντίνου, Νεοκλῆς Γ. Κυριαζῆς, Μιχαὴλ Παπᾶ Πετρου, Πέτρος Παπᾶ Βαρνάβα, Χρῆστ. Λουκᾶ, Γεώρ. Χατζῆ Σταυρῆ, Θεόδουλος Νικολάου, Ἄδαμ Γεωργίου Χαράλαμ. Παπαδόπουλος, Κωνστ. Ἱεροδ.

Καραβᾶ, Παρασκευᾶς Χαραλάμπους, Νικόλαος Παϊσιῦ, Δημοσθενὲς Νικολάου, Εὐέλθων Κ. Δραγομάνου, Χριστόδουλος Οἰκονομίδης, Λοῖζος Χριστοφίδης 2, Ἰωάννης Τριγγίδης, Κύρος Γ. Παπαδόπουλος, Μιχαὴλ Γρηγορίου Χριστ, Γεωργίου, Ἀντώνιος Χριστοδούλου, Γεώρ. Χατζῆ Σπουρδῆ, Μιχαὴλ Ἀντωνίου, Θεοχάρης Δημητρίου, Σωκράτης Χριστοδούλου, Κωνσταντ. Χατζῆ Ἰωάννου, Ἰωάννης Θεοδώρου, Χ. Χατζῆ Παναγῆ. Κων. Παπᾶ Γεωργίου, Γεώρ. Μ. Κεμπρλίδης, Ἰωάννης Χατζῆ Νικολάου, Γεώρ. Παπαδόπουλος Μ. Φωτιάδης Κων. Χατζῆ Ἰωάννου 2, Γεώρ. Οἰκονομίδης, Γ. Χατζῆ Σκῆβα, Μιχ. Χατζῆ Σεβαστοῦ.

Παρθενωγωγείου Λευκωσίας. — Θεανῶ Βαρούτη Διευθύντρια, Ἑρμιόνη Ζαχαριάδου, Οὐρανία Σεβέρη, Αἰμιλία Χατζῆ Γαβριήλ, Χρικήλεια Χριστοφῆ, Δωροθέα Χ. Σταυράκη, Ἀθηνᾶ Νικολάου, Μαρία Α. Μαρκίδου, Μαρία Χατζῆ Στυλιανοῦ.

Λάρνακος. — Ἀρχιμανδρίτης Μελέτιος 5, Γ. Ι. Πιερίδης 5, Α. Ἰακωβίδης 5, Ν. Ι. Τουλουμάκης 3, Β. Ι. Κηπιιάδης 2, Ἄννα Β. Κηπιιάδου, Ἀργυρῶ Β. Κηπιιάδου, Η. V. Braggiotti 2, Ρ. Blauttner, 2, Δ. Θ. Λιπέρτης 2, Ν. Γεωργιάδης, Σ. Μικελλίδης, Ι. Ν. Εὐθυμιάδης, Γ. Ι. Κραμβῆς, Λ. Ζ. Πιερίδης, C. C. Mitzis, Α. Ι. Ἀντωνιάδης, Ν. Cababis, Κ., Dandolo. Γ. Χ. Ἀραδιππιώτης, Ι. Τοφαρίδης, Γ. Χριστοδουλίδης, Μ. Ὀρφανίδης, Φ. Ριτσιῖνης, Παπ. Γ. Οἰκονομίδης, C. A. Nicoidis, Ν. Mantovani, Κ. Ι. Πιερίδης, Ν. Ρῶσσο, Κλ. Καλογεράς, Fredk. Lawson G. Mantovani, D. Zirigovich, Térèse Tardieut, Ε. Ἀντωνιάδης, Κλ. Α. Κραμβῆς, Γεώρ. Α. Εὐστρατίου, Ν. Νικολαΐδης, Κ. Οὐίτφιλτ, Γ. Μ. Κωνσταντινίδης, Ε. Πρέντς, Γ. Μ. Σιακκαλή, Ε. Ἰακωβίδης, Γ. Μούκας, Π. Σ, Δημη-

τριάδης, Ιωάν. Δημητρίου, Πανάγιος Λημπέρης, Χ. Ίερωνυμίδης, Παντολέον Κωνταντινίδης, Χρόνης Έρμείδης Κωνσταντία, Π. Θ. Νκολαΐδης, Π. Στηθαδώρος, Τ. Κοκκώνης, Μ. Οικονόμου, Τσούτης Σουβέρης, Κ. Δ. Πετρίτσος, Έμμ. Γαβλάς, Μ. Θ. Βαλδισσερίδης, Γ. Θ. Χάββας, Ν. Λιαούτσος, Α. Ι. Τζατούρας, Δ. Ηιερίδης, Έπιφάνιος, Άγ. Λαζάρου, Θεόδωρος Α. Ζιμπουλάκης, Ι. Χρ. Παντελίδης, Κ. Οικονομίδης, Κ. Γ. Καρχατσάνης, Ν. Α. Γεωργιάδης, Α. Στίνης, Μ. Α. Dandolo, Ι. Ρ. Baldassarre, L. D. Pier, Α. Usmianis, Λοΐζος Μαυροΐδη, Η. Φαττάλας, Κωνστ. Κ. Διοφάντος Θεμιστοκλή; 4, Δ. Θ. Ίερωνυμίδης.

Κτήματα. - Κλεόβουλος Μιχαηλίδης 5, Γ. Δημηλέας 2, Δ. Χ. Λοΐζίδης, Α. Μιχαηλίδης, Γ. Μελιέζος, Ι. Σ. Μαρκίδης, Θ. Μ. Καουντιάν, Γεώργιος Ι. Ήλιαδης, Ευσέβουλος, Ι. Άντωνιάδης, Κ. Γ. Μιτζιγγας, Ι. Λοΐζίδης, Α. Ι. Ρούβαλης, Άρχιδιάκονος Ίωσήφ, Ν. Ζωγράφος, Ευστάθ. Χ. Παπαδάκης, Πέτρος Μαυρομάτης. Σ. Νικολαΐδης, Π. Ίωαννίδης, Ι. Η. Καμπανέλλης, Ι. Κ. Κ. Θ. Μαρκίδης, Γ. Μαυρομάτης, Γιᾶγκος Σαββίδης, Δ. Παυλίδης, Χρ. Κλεοβούλου, Κ. Ι. Πηλαβάκης 2, Χατζῆ Χαράλ. Δημητρίου Τηλ. Κ. Καλλονᾶς, Π. Φιλιππίδης, Α. Ι. Μορκίδης, Μ. Φιλιππίδης Βαρνάβας Μιχαηλίδης, Σ. Στροβολίδης, Δ. Π. Ι. Ρούβαλης, Ι. Λοΐζίδης, Θ. Δ. Δημάκης, Σ. Ι. Μαρκίδης, Σ. Μαρκίδης, Μ. Παυλίδης, Χρ. Κυριακίδης, Κ. Ι. Κακογιάννης, Π. Παππαδόπουλος.

Βαρωσίων. — Χρ. Παππαδόπουλος, Δικαστής εν Άμμοχ. Περικλής Πατίτσας Ι. Β. Κυρίδης, Δ. Μιχαηλίδης Δικηγόρος 2, Γ. Παντελίδης, Σ. Φωτιάδης Λευκωσίαν, Χ. Χατζῆ Παύλου, Ίάκωβος Παναγιῆ, Σ. Κ. Μαΐμαρίδης, Ν. Ι. Μαρκουλίδης, Ι. Γ. Φιτικίδης, Ν. Ν. Παππαδόπουλος,

Red. C. Diaconos 2, I. Babichian, Mufti Zule O Izzi E. Hazzi Petru, Α. Παΐσιου, Σ. Μ. Μυχκκνής Μ. Γ. Ζαρίφης, Παύλος Διγγλής, Ε. Hazzi Petru, Λουκᾶς Νικολαΐδης, Π. Οικονομίδης Ἐφορος Φόρων, Ἀδελφοὶ Λοῦζου, Κλ. Μ. Ἀβρααμίδης Λχρνακκ, Σ. Μ. Ἐμφιετζίης.

Κυρηνεάς.— Γ. Λαϊζίδης, Γρ. Δημητριάδης, Κλ. Πεντζίκης, Γεώργ. Βασιλείου, Νικόλαος Κυριακοῦ, Ἄθων. Δημητρίου, Π. Γεωργιάδης, Κ. Β. Καρατζᾶ, Δημήτριος Χατζῆ Χριστοδούλου, Κωνσταντῖνος Σταυρῆ.

Λαπήθου Ἀγίας Παρασκευῆς.— Χατζῆ Χαρίτων Κυριακίδης, Νικόλαος Κυριακοῦ, Γ. Ποντικίδης. Χατζῆ Κωνστ. Χατζῆ Χριστοδούλου, Χ. Ι. Δημητριάδης, Ἀνδρέας Σιακίδης, Κωνστ. Χριστοδούλου. **Ἀγίου Λουκᾶ.**— Κ. Ν. Χατζῆ Παρασκευᾶ, Τοσυλῆς Φιλίππου, Ἰωάννης Κωνσταντινίδης.

Καραθᾶ.— Κωνσταντ. Σταμαῖτι, Ἰωάννης Νικήτα, Ν. Ἀντωνί, Ἀνδρέας Κουμίδης, Κ. Παππαδόπουλος, Κων. Χατζῆ Δελληγιάννη, Γιάγκος Μιχαηλίδης, Γ. Φιλακτοῦ Σ. Ἄντωνίου, Χριστ. Σ. Ἰσπαττοῦνα.

Πέρα.— Παπᾶ Νικόλ. Χατζῆ Γεωργίου, Κ. Τριγγίδης, Σπύρος Χάβθας Κωμοδίκης, Θέκλα Κ. Φλωρεντζίδου, Μαρίνα Α. Ἰερίδου, Χατζῆ Πετρῆς Πιερῆ, Νικόλ. Χατζῆ Χαραλάμπου, Κύριλλος Ἱερομόναχος.

Κυθραίας.— Παπᾶ Ζαχαρίας Ἰωάννου, Γ. Μιχαηλίδης, Θ. Ι. Φραγκοῦς, Χρ. Ἀντωνιάδης, Σταῦρος Α. Οικονομίδης, Δέσποινα Χατζῆ Λοῦκα, Χατζῆ Χρ. Χατζῆ Λοῦζῆ, Ἀντωνίος Κυριάκου, Γαβριήλ Ἀντζουλή, Προκόπιος Χατζῆ Ἰωτήφ.

Μύρτου Ἀγ. Παντελεήμονος.— Ὁ Π. Κυρηνεάς Χρῦσανθος 2, Μονῆ Ἀγ. Παντελεήμονος 2, Μελέτιος

Ἱερομόναχος, Πανάρετος Ι. Χαραλαμπίδης, Προκόπιος Ἰωάννου. Λαυρέντιος Ἱερομόναχος, Στυλ. Κυπριανοῦ, Στυλ. Μιχαήλ, Ἰωσήφ Μιχαήλ, Δ. Φιερός. **Ἄκανθοῦς.** — Γ. Μιχαηλίδης. **Ἀραδέππου** — Ζ. Παππαδόπουλος, Χαραλάμπος Ἱεροδιάκονος, Παῦλος Χ. Εὐαγγέλι, Χ. Παπᾶ Σάββα, Θεόδωρος Στυλιανοῦ, Παναγ. Παπᾶ Ἐλευθέρι, Θ. Π. Χ. Δημήτρι, Νικ. Παπᾶ Κυριάκου, Γεωργάκης Χ. Διάκου, Ν. Γαβριηλίδης.

Μονὴ Κόκκου. — Ἠγούμενος Κόκκου Σωφρόνιος 2, Οἰκονόμος Κύκ. Ἐπιφάνιος 4, Ἀρχ. Ἀγαθάγγελος, Σκευοφύλαξ Σαμουήλ, Ἱερώνυμος Ἱερομόναχος, Καλλίνικος Ἱερομόναχος, Ἰωσήφ Ἱερομόναχος, Νικάνδρος Ἱερομόναχος, Μακάριος Ἱερομόναχος, Κυπριανὸς Ἱερομόναχος, Θεόφιλος Ἱερομόναχος, Ἄνθιμος Ἱεροδιάκονος, Χαράλ, Γεωργιάδης.

Μονὴ Μαχαεράδος. — Ἠγούμενος Χρυστόφορος 3, Οἰκονόμος Ἰγνάτιος 2, Ἀβέρκιος Ἱερομόναχος Μητροφάνης Ἱεροδιάκονος, Γεδεών Ἱερομόναχος, Καλλίνικος Ἱερομόναχος, Σκευοφύλαξ Δοσίθεος, Ἐκκλησιάρχης Ἡσαίας, Χαρίτ. Ἱερομόναχος 2, Ἀλκιβιάδης Χ. Σκουρκᾶς Πελοποννήσιος 2 Χ. Παπᾶ Ἰωάννου Γούρη.

Ἀθηαίνου. — Γ. Πετριδης, Χατζῆ Μιχ. Ἀθανασιάδης Ἀντ. Μ. Δράκος, Θειοχάρης Ζαχαρία, Φίλιππος Χατζῆ Ζαχαρία, Χατζῆ Χαράλαμ. Κακουλῆς, Φλουρέντζος Μιχαήλ Παναγιώτης Γ. Ἰωάννης Φιλίππου, Κ. Ἀναστασιάδης.

Λευκονέκου. — Γ. Βαμπορίδης, Α. Κ. Ἀποστολίδης, Ε. Α. Μαρκουλίδης, Παρασκευᾶς Σάββα, Ἀντώνιος Παρασκευᾶ, Δ. Ε. Μαυρόπουλου, Νικ. Χ. Οἰκονομίδης, Χρῆστος Μιχαηλίδης.

Ἡ ἀρίστη ὑποδοχή ἧς ἔτυχε ὑπὸ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ φιλο-
μούσων Ὀμογενῶν τὸ ἡμέτερον ἱστορικὸν Σύγγραμμα, ἐξήν-
τλησε τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐκδοσιν καὶ ἐδέησε ν' ἀνατυπωθῆ ἐκ
δευτέρου ἐπυξημένον κατὰ τὴν ὕλην. Προτιθέμενοι δὲ κατὰ
προτροπὴν σπουδαίων φίλων νὰ συνεχίσωμεν τὸ ἔργον, παρα-
καλοῦμεν τοὺς ἀπανταχοῦ φίλους συμπολίτας, ὅσοι ἔχουσι θε-
τικὰς τῶν γεγονότων σημειώσεις, σχετικὰς πρὸς τὴν ἀξιοση-
μίωτον τοῦ 1821 ἐποχὴν, νὰ εὐαρεστηθῶσι ν' ἀποστήλωσι
ταύτας πρὸς ἡμᾶς, ὅπως καταχωρισθῶσιν ἐν τῷ προσεχῶς ἐκ-
δοθησομένῳ παραρτήματι.

Προαναγγέλλεται ἡ προσεχὴς δημοσίευσις τῶν ὑπὸ τοῦ
αὐτοῦ Συγγραφέως συνταχθεῖσων **Μελετῶν ἐπὶ τῆς**
Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τῶν πρώτων τοῦ
Χριστιανισμοῦ χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς, ὧν ἀποσπά-
σματα ἐδημοσιεύθησάν ποτε ἐν τῇ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκδι-
δομένῃ ἑλληνικῇ ἐφημερίδι **Ἡ Μέμφις**. Πρὸς δὲ τὰ
κατὰ τὴν ἐν τῇ **Νήσῳ Κύπρῳ ἀγγλικὴν κατο-**
χὴν 1878—1888 συμβεβηκότα ἐν ἐκτάσει.

